

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Економічний факультет

ПОГОДЖЕННЯ
Декан економічного факультету

ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ
Завідувач кафедри банківської справи та
страхування

_____ Андрій МУЗИЧЕНКО

_____ Вікторія КОСТЮК

« ____ » _____ 2025 р.

«24» листопада 2025 р.

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему «Розвиток кредитного ринку України»

Спеціальність 072 "Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок"
(код і назва)

Освітня програма Фінанси і кредит

Орієнтація освітньої програми освітньо-професійна

Гарант освітньої програми,
к.е.н., доцент

_____

Лідія АВРАМЧУК

Керівник магістерської
кваліфікаційної роботи
к.е.н., доц.

_____

Лідія АВРАМЧУК

Виконав

_____

Карина СОЛОШЕНКО

Київ – 2025

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Економічний факультет**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри банківської справи та
страхування

к.е.н., доц. Вікторія КОСТЮК

« 23 » жовтня 2024 р.

**ЗАВДАННЯ
ДО ВИКОНАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
ЗДОБУВАЧУ**

Солошенко Карині Геннадіївни

(прізвище, ім'я, по-батькові)

Спеціальність 072 "Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок"

Освітня програма Фінанси і кредит

Орієнтація освітньої програми освітньо-професійна

Тема магістерської кваліфікаційної роботи: **Розвиток кредитного ринку України**

Затверджена наказом ректора НУБіП України №1854 «С». 16.10.2024р.

Термін подання завершеної роботи на кафедру « 24 » листопада 2025 р.

Вихідні дані до магістерської роботи: фінансові звіти НБУ, звітність АТ КБ «ПриватБанк», періодична та наукова література вітчизняних і зарубіжних вчених; електронні ресурси мережі Internet.

Перелік питань, що підлягають дослідженню:

1. Теоретичні засади розвитку кредитного ринку в Україні
2. Аналіз сучасного стану кредитного ринку України
3. Перспективи розвитку кредитного ринку України

Дата видачі завдання « 23 » жовтня 2024 р.

Керівник магістерської
кваліфікаційної роботи _____

Лідія АВРАМЧУК

Завдання прийняв до
виконання _____

Карина СОЛОШЕНКО

РЕФЕРАТ

Магістерська робота «Розвиток кредитного ринку України» виконана на 90 сторінках друкованого тексту та використано 37 літературних джерел. Робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, використаних джерел та додатків.

Інтерес до розвитку сучасного кредитного ринку зумовлений не лише прагненням отримати короткострокові фінансові вигоди, а насамперед стратегічною необхідністю забезпечення стабільності та зростання економіки. Як показує практика, ефективне функціонування кредитної системи потребує часу для удосконалення механізмів оцінки ризиків, адаптації до макроекономічних умов і формування довіри між учасниками ринку. Нові підходи та фінансові технології сприяють підвищенню інвестиційної активності, зміцненню виробничого потенціалу й розширенню можливостей для бізнесу та населення. В умовах сучасних викликів, зокрема економічної нестабільності та обмеженого доступу до фінансових ресурсів, модернізація кредитного ринку стає ключовим чинником підтримки економічного розвитку та інтеграції України у світовий фінансовий простір.

Мета дослідження полягає у обґрунтуванні перспективи та напрямів подальшого розвитку кредитного ринку України на основі його комплексного дослідження.

Об'єктом дослідження є кредитний ринок України як складова фінансової системи держави.

Предметом дослідження виступають теоретично-практичні аспекти функціонування та розвитку кредитного ринку.

У першому розділі магістерської роботи розглянуто теоретичні засади розвитку кредитного ринку України.

У другому розділі здійснено аналіз сучасного стану кредитного ринку України.

У третьому розділі визначено перспективи та основні напрями подальшого розвитку кредитного ринку.

В роботі використовуються наступні методи дослідження:

- загальнонаукові методи: аналіз і синтез, індукція та дедукція, узагальнення, абстрагування;
- економіко-статистичні методи: порівняльний аналіз, структурно-динамічне оцінювання, методи групування та графічного представлення даних;
- спеціальні методи: економічне моделювання;
- системний підхід до вивчення взаємозв'язків між суб'єктами кредитного ринку.

За матеріалами проведеного дослідження опубліковано статтю на тему «Кредитний ринок України в умовах війни: виклики, ризики та шляхи відновлення» в журналі «Економіка. Фінанси. Право» №3 2025 року.

Ключові слова: кредитний ринок, банківська установа, інноваційні інструменти, кредитні ризики.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ КРЕДИТНОГО РИНКУ УКРАЇНИ	
1.1 Поняття та особливості кредитного ринку.....	7
1.2 Етапи розвитку кредитного ринку.....	13
1.3 Роль кредитного ринку в економіці.....	18
Висновки до першого розділу	
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ КРЕДИТНОГО РИНКУ УКРАЇНИ	
2.1 Аналіз основних показників функціонування кредитного ринку.....	28
2.2 Оцінка діяльності АТ КБ «ПриватБанк» на кредитному ринку.....	40
2.3 Необхідність ефективної державної політики у стимулюванні розвитку кредитного ринку.....	50
Висновки до другого розділу	
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ КРЕДИТНОГО РИНКУ	
3.1 Міжнародний досвід кредитної діяльності банківських установ.....	58
3.2 Напрямки подальшого розвитку кредитного ринку.....	65
Висновки до третього розділу	
ВИСНОВКИ.....	75
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	78
ДОДАТКИ.....	83

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Сучасна економіка неможлива без розвиненого та ефективно функціонуючого кредитного ринку. Кредитування виступає не лише джерелом фінансових ресурсів для підприємств і домогосподарств, а й важливим інструментом підтримки економічної активності та забезпечення макроекономічної стабільності. Успішне функціонування кредитного ринку сприяє підвищенню платоспроможного попиту, розвитку виробництва, зміцненню інвестиційної активності та зростанню рівня зайнятості.

Особливої актуальності питання розвитку кредитного ринку набувають в умовах сучасних викликів для української економіки. Військові дії, макроекономічна нестабільність, ризики для фінансової системи, інфляційні коливання, обмеження доступу до зовнішнього фінансування – усе це створює серйозні перешкоди для стабільного функціонування кредитної системи України. У таких умовах посилюється потреба у реформуванні та модернізації кредитного ринку, впровадженні нових підходів до оцінки ризиків, стимулюванні інноваційних фінансових інструментів та вдосконаленні державного регулювання.

Крім того, інтеграція України у світовий фінансовий простір зумовлює необхідність запозичення міжнародного досвіду, адаптації кращих практик кредитної діяльності та створення прозорої й конкурентної кредитної інфраструктури. Усе це зумовлює наукову та практичну значущість дослідження тенденцій, проблем та перспектив розвитку кредитного ринку України.

Об'єктом дослідження є кредитний ринок України як складова фінансової системи держави.

Предметом дослідження виступають теоретично-практичні аспекти функціонування та розвитку кредитного ринку.

Метою роботи є обґрунтувати перспективи та напрями подальшого розвитку кредитного ринку України на основі його комплексного дослідження.

Для досягнення мети в роботі поставлені такі **завдання**:

- розкрити поняття та особливості кредитного ринку;
- дослідити етапи розвитку кредитного ринку;
- з'ясувати роль кредитного ринку в економіці;
- проаналізувати основні показники функціонування кредитного ринку;
- оцінити діяльність АТ КБ «ПриватБанк» на кредитному ринку України;
- обґрунтувати необхідність ефективної державної політики у стимулюванні розвитку кредитного ринку;
- дослідити міжнародний досвід кредитної діяльності банківських установ;
- розкрити інноваційні інструменти на кредитному ринку України;
- з'ясувати заходи мінімізації кредитних ризиків.

У ході дослідження були застосовані такі **наукові методи**:

- загальнонаукові методи: аналіз і синтез, індукція та дедукція, узагальнення, абстрагування;
- економіко-статистичні методи: порівняльний аналіз, структурно-динамічне оцінювання, методи групування та графічного представлення даних;
- спеціальні методи: економічне моделювання;
- системний підхід до вивчення взаємозв'язків між суб'єктами кредитного ринку.

Теоретична цінність. Теоретична цінність дослідження полягає у поглибленні наукових засад функціонування кредитного ринку як ключової складової фінансової системи держави. У роботі узагальнено підходи до визначення сутності, структури та функцій кредитного ринку, систематизовано чинники, що впливають на його розвиток.

Апробація результатів дослідження здійснювалася шляхом підготовки практичних рекомендацій щодо мінімізації кредитних ризиків у діяльності АТ КБ «ПриватБанк». Основні результати дослідження були презентовані представникам АТ КБ «ПриватБанк», що дозволило оцінити їх прикладну цінність та можливість подальшої імплементації.

Прикладна значущість отриманих результатів. Результати дослідження мають практичну цінність для органів державного регулювання, банківських установ, кредитних спілок, а також інших учасників фінансового ринку. Запропоновані рекомендації можуть бути використані для:

- удосконалення механізмів кредитування в умовах кризової економіки;
- підвищення ефективності управління кредитними ризиками;
- впровадження інноваційних фінансових продуктів;
- підготовки аналітичних матеріалів для стратегічного планування в банківській сфері.

За матеріалами проведеного дослідження опубліковано статтю на тему «Кредитний ринок України в умовах війни: виклики, ризики та шляхи відновлення» в журналі «Економіка. Фінанси. Право» №3 2025 року.

Положення винесені на захист.

1. Кредитний ринок України є ключовою складовою фінансової системи держави, що забезпечує ефективний перерозподіл фінансових ресурсів, стимулює економічне зростання та підтримує інвестиційну активність суб'єктів господарювання.

2. Становлення та розвиток кредитного ринку України відбувалися поетапно – від інституційного формування у 1990-х роках до цифрової трансформації та інтеграції у світовий фінансовий простір у 2020-х роках, що супроводжувалося реформами банківської системи та зміцненням регуляторної бази.

3. Сучасний кредитний ринок характеризується структурними дисбалансами, зокрема високою часткою непрацюючих кредитів і

концентрацією активів у державних банках, що вимагає підвищення ефективності ризик-менеджменту та посилення ролі державного регулювання.

4. АТ КБ «ПриватБанк» відіграє провідну роль у забезпеченні стабільності кредитного ринку України, зберігаючи лідерські позиції за обсягами активів і кредитного портфеля, а також забезпечуючи фінансову інклюзію населення та бізнесу.

5. Інноваційні технології (BankID, хмарні сервіси, штучний інтелект) стають рушійною силою розвитку кредитного ринку, сприяють підвищенню його прозорості, безпеки та доступності фінансових послуг.

6. Державна політика у сфері кредитування виступає стратегічним чинником стимулювання розвитку ринку, поєднуючи монетарні, фіскальні та регуляторні механізми, що забезпечують фінансову стабільність навіть в умовах воєнного стану.

7. Подальший розвиток кредитного ринку України можливий через інтеграцію міжнародного досвіду, удосконалення системи управління ризиками, цифровізацію процесів кредитування та посилення інституційної підтримки малого й середнього бізнесу.

Структура роботи визначається метою та завданнями дослідження. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків і списку використаних джерел. Робота містить 77 сторінки основного тексту, 5 рисунків, 17 таблиць, 37 використаних літературних джерел та додатки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ КРЕДИТНОГО РИНКУ УКРАЇНИ

1.1 Поняття та особливості кредитного ринку

Фінансовий ринок є важливим складником економічної системи, який забезпечує обіг фінансових ресурсів, їх акумулювання, перерозміщення і трансформацію у вигляді капіталовкладень. Через механізми фінансового ринку проводиться взаємодія між тими, хто володіє тимчасово вільними коштами (заощаджувачами), та тими, хто має потребу в залученні фінансових ресурсів (інвесторами, користувачами, державними органами, підприємствами). Саме через функціонування фінансового ринку створюються передумови для зростання продуктивності, інноваційного зростання, а також стабілізації макроекономічних явищ.

У загальному розумінні фінансовий ринок – це система економічних взаємин, яка охоплює купівлю-продаж фінансових активів (грошей, цінних паперів, валюти, позик) та функціонування відповідних інститутів – банків, бірж, страхових компаній, інвестиційних фондів тощо. Він забезпечує ефективний розподіл фінансових ресурсів у економіці, сприяє мобілізації заощаджень, фінансуванню інвестицій і підтримці платоспроможності учасників ринку. Фінансовий ринок формує умови для розвитку кредитної системи, регулює вартість капіталу та служить індикатором економічної стабільності країни.

З метою впорядкування механізмів роботи фінансового ринку його прийнято розділяти на кілька сегментів залежно від характеру операцій і фінансових інструментів. (табл.1.1) Він забезпечує ефективний розподіл фінансових ресурсів у економіці, сприяє мобілізації заощаджень, фінансуванню інвестицій і підтримці платоспроможності учасників ринку. [5].

Таблиця 1.1

Структура фінансового ринку України*

За основною групою фінансових активів	За видами фінансових активів
Грошовий ринок	Ринок короткострокових депозитно-кредитних інструментів
	Ринок грошових сурогатів (обліковий ринок)
	Ринок короткострокового міжбанківського кредиту
	Ринок трансфертних операцій (касових та розрахункових)
Валютний ринок	Ринок певних валют
	Ринок форвардних, ф'ючерсних, опціонних операцій, операцій "своп" і "спот"
Ринок капіталів	Ринок середньо- та довгострокових фінансових інструментів
	Ринок середньо- та довгострокового банківського та міжбанківського кредиту
	Ринок інструментів інвестицій
Ринок цінних паперів	Ринок корпоративних цінних паперів (боргових та пайових)
	Ринок державних та муніципальних цінних паперів
	Ринок похідних інструментів (деривативів)
Страховий ринок	Ринок добровільного особистого страхування; страхування майнового; обов'язкового страхування; ринок ануїтетів
Ринок золота	Ринок золота, срібла, платини, дорогоцінного каміння
Ринок нерухомості	Ринок житла; земельних ділянок під забудову; ринок нерухомості для комерційної діяльності; природних комплексів для експлуатації

*Джерело: розроблено автором на основі [5]

Аналізуючи таблицю 1.1., можна дійти до висновку, що серед основних сегментів фінансового ринку основоположну роль займають ринок капіталу, валютний ринок, страховий ринок і кредитний ринок.

Саме кредитний ринок є одним із ключових сегментів фінансового ринку, через який здійснюється перерозподіл ресурсів на умовах повернення, строковості і платності. Його ефективне функціонування грає визначальну роль у підтримці бізнесової активності, фінансуванні інвестиційних проєктів, розвитку малого і середнього бізнесу, а також у формуванні платоспроможної потреби на споживчі товари та послуги.

Кредитний ринок має низку особливих рис, які відрізняють його від інших сегментів фінансової системи [36]:

1. Високий рівень ризиків – кредитування завжди пов'язане з шансом неповернення коштів, що потребує глибокого аналізу платоспроможності позичальника та управління ризиками.

2. Залежність від довіри – успішне функціонування кредитного ринку можливе лише за умови довіри між суб'єктами (між банком і клієнтом, між банками тощо).

3. Регульованість – кредитний ринок є об'єктом жорсткого державного регулювання, зокрема з боку Національного банку України, оскільки він впливає на фінансову стабільність країни.

4. Циклічність – кредитна активність прямо залежить від економічної ситуації: у періоди зростання вона зростає, у періоди кризи — знижується.

5. Взаємозв'язок із грошово-кредитною політикою – зміни облікової ставки, обов'язкових резервів чи нормативів капіталу впливають на кредитні умови та обсяги кредитування.

6. Інституційна багаточаровість – крім банків, важливу роль відіграють небанківські фінансові установи, міжнародні донори, страхові компанії тощо.

Кредитний ринок – це складова фінансового ринку, де відбувається рух позичкового капіталу у формі кредиту на умовах строковості, повернення, платності та цільового використання. Він охоплює систему економічних, правових та організаційних відносин, що виникають між кредиторами (банками, фінансовими установами, приватними особами) та позичальниками (домогосподарствами, підприємствами, державою) у процесі надання і використання грошових ресурсів.

Кредитний ринок виконує важливу роль у функціонуванні економіки, оскільки забезпечує ефективний розподіл тимчасово вільних фінансових

ресурсів, формує умови для розвитку підприємництва, інвестування та стимулювання економічного зростання [17].

У науковій літературі кредитний ринок розглядають: як систему відносин між власниками вільних коштів і їх споживачами (фінансово-економічний підхід); як сукупність інститутів, що забезпечують обіг кредитних ресурсів (інституційний підхід); та як механізм перерозподілу фінансових ресурсів для підвищення ефективності економіки (функціональний підхід).

Кредитний ринок являє собою сукупність банківської системи та небанківських фінансово-кредитних установ, які здійснюють операції з надання грошових коштів у тимчасове користування на визначених умовах установ (рис. 1.1.) [24]. До банківських інституцій відносяться комерційні банки, державні та спеціалізовані банки, а до небанківських — кредитні спілки, фінансові компанії, лізингові, факторингові, мікрофінансові та інші установи, що діють у межах правового поля та регулюються законодавством України.

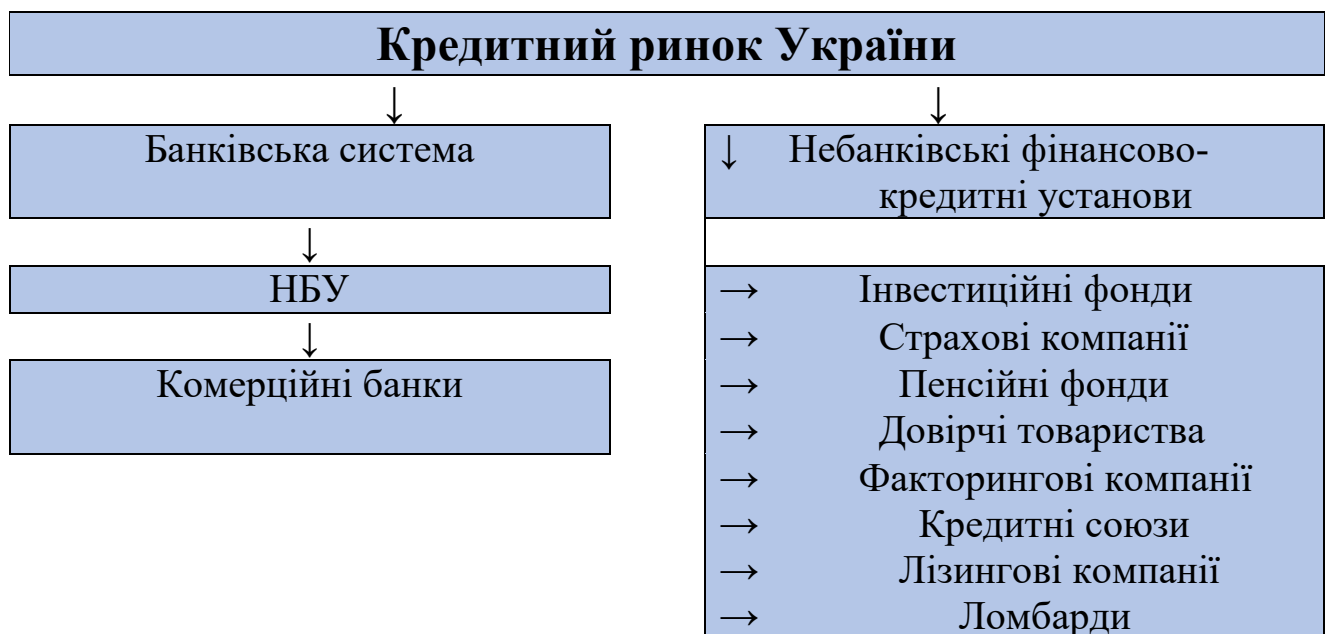

Рис. 1.1. Структура кредитного ринку України

*Джерело: сформовано автором на основі [24]

Таким чином, суть кредитного ринку не залежить від того, який грошовий капітал використовується на ньому: власний або чужий, акумульований, тобто не має значення, чи веде банкір свою справу лише за допомогою власного капіталу або тільки за допомогою капіталу, що депонує в нього.

Зміст, характер використання, закономірності розвитку кредитного ринку визначаються соціально-економічними відносинами капіталістичного способу виробництва. У свою чергу суть цього ринку зумовлює конкретну роль, яку він виконує в сучасному механізмі державно-монополістичного капіталізму.

Основними елементами кредитного ринку є: суб'єкти (позичальники, кредитори, посередники), інструменти (банківські та небанківські кредити, позики, іпотека, лізинг тощо), інститути (банки, кредитні спілки, лізингові компанії, факторингові установи), регуляторне середовище (НБУ, законодавство, міжнародні стандарти) [14].

Кредитний ринок виконує низку важливих функцій, що забезпечують ефективний розподіл фінансових ресурсів в економіці:

1. Акумуляційна функція – забезпечує залучення вільних коштів населення і підприємств до сфери обігу;
2. Розподільча функція – сприяє ефективному перерозподілу фінансових ресурсів між секторами;
3. Створення умов для інвестицій – забезпечує фінансування підприємницької діяльності та інновацій;
4. Стимулювання економічного зростання – активізує ділову активність, сприяє зростанню ВВП;
5. Регулююча функція – впливає на грошову масу, рівень інфляції, купівельну спроможність;
6. Інформаційна функція – формує ринкові сигнали щодо попиту, ризиків, ставок тощо (узагальнена схема на рис. 1.2).

Рис. 1.2. Функції кредитного ринку України*

*Джерело: сформовано автором на основі [18]

Грошові потоки кредитного ринку – це цілеспрямований рух фінансових ресурсів між суб'єктами ринку в процесі надання, використання, обслуговування та повернення кредитів. Вони є відображенням реального функціонування ринку, показником його динаміки, ліквідності, активності учасників, а також ефективності механізмів перерозподілу фінансових ресурсів в економіці.

Грошові потоки кредитного ринку можна охарактеризувати як систему фінансових відносин, що забезпечує циркуляцію вартості між такими основними учасниками:

- кредиторами (банки, фінансові установи, кредитні спілки, міжнародні інституції),
- позичальниками (домогосподарства, підприємства, держава),
- посередниками (страхові компанії, кредитні бюро, агентства з управління заборгованістю),

– регуляторами (НБУ, Міністерство фінансів, фондові та грошові регулятори).

Кредитний ринок посідає одне з центральних місць у структурі фінансової системи країни, оскільки виконує ключову функцію – забезпечення суб'єктів економіки тимчасово вільними фінансовими ресурсами. Його роль полягає не лише в перерозподілі капіталу, а й у створенні необхідних умов для економічного зростання, реалізації інвестиційних проєктів, розвитку підприємництва, зростання споживчого попиту та фінансової стабільності держави.

Одне з головних значень кредитного ринку полягає в акумуляції та трансформації заощаджень у продуктивні інвестиції. Кредитування дозволяє мобілізувати надлишкові кошти одних учасників ринку (вкладників, інвесторів) і спрямовувати їх до тих, хто має потребу в ресурсах для ведення господарської діяльності. Завдяки цьому значно підвищується ефективність розподілу фінансових ресурсів в економіці, що створює умови для збільшення обсягів виробництва, оновлення основних фондів, впровадження інновацій [34].

Наступним важливим аспектом є підтримка підприємницької активності. Через механізми кредитного ринку, зокрема банківське кредитування, мікрофінансування та лізинг, суб'єкти малого і середнього бізнесу мають можливість розпочати або масштабувати свою діяльність.

Кредитний ринок також відіграє важливу роль у формуванні внутрішнього платоспроможного попиту. За рахунок розвитку споживчого кредитування (розстрочки, автокредити, іпотека, освітні позики) населення отримує змогу задовольняти потреби, реалізація яких була б неможливо.

1.2 Етапи розвитку кредитного ринку

Сучасна система кредитування – це новий метод і новий режим кредитування. Нині організація кредитних відносин банку зазнала колосальних

змін: від кредитів юридичних осіб, тобто кредитів юридичним чи фізичним особам, він перейшов до уніфікованого способу надання кредитів клієнтам незалежно від їх галузі та форми власності.

Основними учасниками цього ринку є кредитори, що позичають вільні кошти на різних умовах, та позичальники (рисунок 1.3.)

Структура кредитного ринку в Україні*

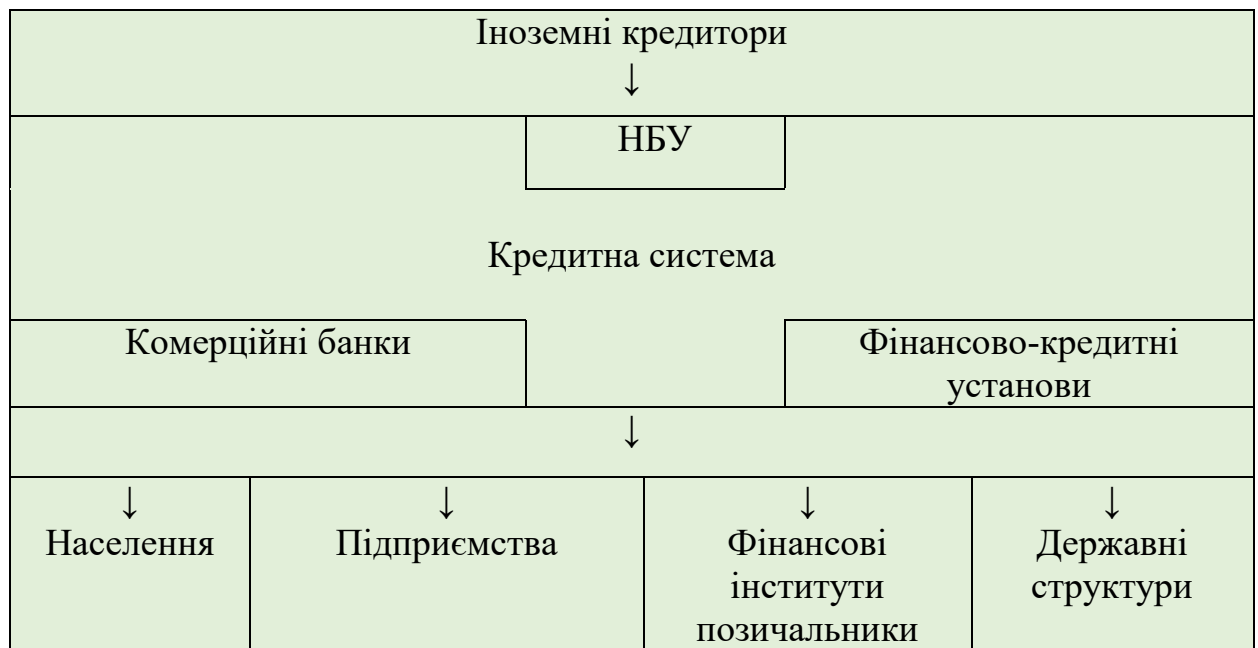

Рис. 1.3. Функції кредитного ринку України*

*Джерело: сформовано автором на основі [31,24]

Національний кредитний ринок України пройшов декілька ключових етапів еволюції, зумовлених економічними, політичними та регуляторними стрибками в новітній історії держави.

Розвиток кредитного ринку України має чітко виражену етапність, яка зумовлена як внутрішніми економічними трансформаціями, так і впливом глобальних фінансових процесів. Кожен із етапів має характерні ознаки, що відображають динаміку нормативно-правового становлення, інституційного укріплення та еволюцію кредитних відносин у державі (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Етапи розвитку кредитного ринку України*

I етап. Зародження та розвиток (1991–1993 рр.)	<ul style="list-style-type: none"> - набрав чинності Закон України «Про банки та банківську діяльність»; - створення НБУ та Валютної біржі НБУ; - прийняття України до Міжнародного валютного фонду та Світового банку, вступ до Європейського банку реконструкції та розвитку; - прийняття Закону України «Про кредитні спілки»; - формування дворівневої банківської системи; - перша економічна криза та гіперінфляційні процеси в економіці.
II етап. Розвиток банків і стримування інфляції (1994–1996 рр.)	<ul style="list-style-type: none"> - активна діяльність щодо створення банків; - масове банкрутство неефективних комерційних банків; - поява на ринку банків з іноземним капіталом і 100%-во іноземних банків; - зростання кількості кредитних установ; - економічна криза - введення в обіг національної валюти – гривні.
III етап. Перша фінансова криза (1997–1999 рр.)	<ul style="list-style-type: none"> - банкрутство та ліквідація значної кількості банків; - падіння темпів росту обсягів наданих кредитів; - значні обсяги втрати капіталу банками; - зростання чисельності проблемних кредитів; - збільшення обсягів міжбанківського кредитування; - прийняття Закону України «Про Національний банк України».
IV етап. Відродження та вдосконалення (2000–2008 рр.)	<ul style="list-style-type: none"> - створено Фонд гарантування вкладів фізичних осіб; - вдосконалено нормативно-правову базу (прийняття законів «Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)», «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків цінних паперів», «Про кредитні спілки», «Про фінансовий лізинг»); - створено Державну комісію з регулювання ринків фінансових послуг України; - розширення банками спектру послуг і філіальних мереж; - розпочато ведення Державного реєстру фінансових установ.
V етап. Друга фінансова криза (2008–2010 рр.)	<ul style="list-style-type: none"> - банкрутство, злиття та поглинання банків; - зростання вартості кредитів і частки проблемних кредитів; - активізація діяльності небанківських фінансово-кредитних установ; - скорочення обсягів наданих кредитів; - втрата довіри до фінансово-кредитних інститутів.
VI етап. Відновлення (2011–дотепер)	<ul style="list-style-type: none"> - зростання обсягів наданих кредитів; - посилення активізації небанківського кредитування; - незначне зниження вартості кредитів; - превалюючі тенденції щодо орієнтування на кредитування фізичних осіб; - звуження переліку пакета діючих банківських послуг; - відновлення довіри до банківського кредитування.

*Джерело: сформовано автором на основі [13,19]

Таким чином, аналізуючи таблицю 1.2 можна виділити наступні ключові етапи в розвитку кредитного ринку в Україні.

Перший етап (1991–1993 рр.) був періодом становлення кредитного ринку України. Створено НБУ, валютну біржу, ухвалено закони «Про банки і банківську діяльність» [10] та «Про кредитні спілки» [11], налагоджено співпрацю з МВФ і Світовим банком. Водночас економічна криза й гіперінфляція унеможлилювали ефективне кредитування.

Другий етап (1994–1996 рр.) позначився активізацією банківського кредитування, появою іноземного капіталу, але й масовими банкрутства банків. Запровадження гривні у 1996 р. стабілізувало грошовий обіг і створило основу для єдиної монетарної політики.

Третій етап (1997–1999 рр.) супроводжувався кризовими: скорочення кредитування, зростання частки проблемних позик, падіння довіри до банків. Прийнято Закон «Про Національний банк України», який визначив його незалежну роль у грошово-кредитній політиці. [12]

Четвертий етап (2000–2008 рр.) можна охарактеризувати як відродження кредитного ринку. Створено Фонд гарантування вкладів, Держкомісію з регулювання фінансових послуг, упорядковано діяльність небанківських установ і запроваджено державний реєстр фінансових організацій.

П'ятий етап (2008–2010 рр.) – це період світової фінансової кризи, яка спричинила банкрутства банків, зростання проблемної заборгованості та втрату довіри до кредитної системи.

Шостий етап (з 2011 року до теперішнього часу) є періодом поступового відновлення кредитного ринку: зростання кредитування, розвиток небанківських послуг, вдосконалення регулювання, залучення іноземного капіталу та цифровізація кредитного сервісу. [1].

Протягом усього періоду діяльності кредитного ринку України особлива активність відзначалася відносно кількості банківських установ, коливання

чисельності яких співпадало не лише з кризовими явищами на ринку, а й з реформаторськими складовими фінансово-кредитної політики (таблиця 1.3).

Таблиця 1.3

**Динаміка кількості банківських установ в Україні
за період 2024-2025рр.***

	Кількість діючих банків	З них з іноземним капіталом	У т. ч. зі 100% іноземним капіталом
на 1.01.2024	63	27	19
на 1.02.2024	63	26	19
на 1.03.2024	63	26	19
на 1.04.2024	63	26	19
на 1.05.2024	63	26	19
на 1.06.2024	63	27	19
на 1.07.2024	62	27	19
на 1.08.2024	62	26	19
на 1.09.2024	62	26	19
на 1.10.2024	62	26	19
на 1.11.2024	62	26	19
на 1.12.2024	62	26	19
на 1.01.2025	61	26	19
на 1.02.2025	61	26	19
на 1.03.2025	61	26	19
на 1.04.2025	60	26	19
на 1.05.2025	60	26	19
на 1.06.2025	60	26	19
на 1.07.2025	60	26	19
на 1.08.2025	60	26	19
на 1.09.2025	60	26	19

*Джерело: сформовано автором на основі [20]

Дані таблиці 1.3 відображають поступові зміни у кількості діючих банківських установ в Україні протягом 2024–2025 років. На початку 2024 року в країні функціонувало 63 банки, з яких 27 мали іноземний капітал, у тому числі 19 – зі 100% іноземною участю. Упродовж року кількість банків залишалася відносно стабільною, однак з липня 2024 року спостерігається скорочення кількості діючих установ до 62, що, ймовірно, пов'язано з процесами консолідації або припиненням діяльності окремих невеликих банків.

Станом на 1 січня 2025 року кількість банків зменшилася до 61, а вже у квітні 2025 року до 60 установ, що свідчить про подальшу тенденцію до укрупнення банківського сектору. При цьому частка банків з іноземним капіталом залишається стабільною – 26 установ, з яких 19 мають повну іноземну власність. Це вказує на збереження інтересу іноземних інвесторів до українського банківського ринку, попри загальне скорочення кількості фінансових установ.

Загалом, упродовж досліджуваного періоду спостерігається помірне зменшення кількості банків, що є типовим для етапу структурного оздоровлення банківської системи, коли з ринку виходять менш стійкі установи, а більші банки посилюють свої позиції.[6].

1.3 Роль кредитного ринку в економіці

У контексті сучасної ринкової економіки кредитний ринок виконує одну з ключових системоутворюючих функцій – забезпечує ефективне функціонування механізмів фінансового посередництва, спрямованих на активізацію виробництва, інвестицій і споживання. Виходячи з аналізу наукових джерел [16, 29] можна окреслити низку базових напрямів, за якими кредитний ринок справляє безпосередній вплив на економіку держави.

Кредитний ринок акумулює та мобілізує капітал, перетворюючи заощадження у реальні інвестиції, сприяючи розширенню виробництва, створенню робочих місць і зростанню ВВП. Він перерозподіляє ресурси у найбільш перспективні галузі, формуючи ефективну структуру економіки, та забезпечує фінансову стабілізацію через регулювання кредитної активності. Крім того, кредитування стимулює споживчий попит, розвиток суміжних секторів і підвищує інвестиційну привабливість економіки, залучаючи внутрішній та зовнішній капітал. [28].

Також варто враховувати роль кредитного ринку в забезпеченні інвестиційної привабливості економіки.

Ключові напрями впливу кредитного ринку на економіку представлені в таблиці 1.4.

Таблиця 1.4

Ключові напрями впливу кредитного ринку на економіку*

Функція	Сутність	Вплив на економіку
1. Мобілізація фінансових ресурсів	Акумуляція тимчасово вільних коштів населення, бізнесу, держави через депозитні інструменти та інші форми фінансування	Забезпечення наявності ліквідних коштів у фінансовій системі, підвищення рівня інвестицій, зменшення потреби в зовнішніх запозиченнях
2. Перерозподіл капіталу	Перенаправлення фінансових ресурсів у галузі та регіони з вищою економічною віддачею через систему банківського та небанківського кредитування	Підвищення ефективності використання капіталу, стимулювання розвитку інновацій, підтримка стратегічних секторів економіки
3. Забезпечення платоспроможного попиту	Надання кредитів фізичним особам для споживчих цілей (житло, автомобілі, техніка тощо)	Активізація внутрішнього ринку, зростання виробництва, підтримка секторів торгівлі, послуг, будівництва
4. Регулювання економічної активності	Вплив на економічну кон'юнктуру через зміни в обсягах кредитування та процентних ставках	Стимулювання або стримування економічного зростання залежно від фази ділового циклу
5. Сприяння фінансовій стабільності	Підтримка ліквідності банків, управління ризиками, регуляторна функція кредитних установ	Забезпечення стійкості фінансової системи, зменшення системних ризиків, покращення інвестиційного клімату
6. Підтримка інвестиційної привабливості	Забезпечення підприємств довгостроковим фінансуванням на конкурентних умовах	Зростання капіталовкладень, розвиток промисловості, зміцнення експортного потенціалу
7. Фінансова інклюзія населення	Розширення доступу до кредитів для фізичних осіб і малих підприємств	Соціальна стабільність, стимулювання підприємницької активності, зменшення нерівності у доступі до фінансових послуг
8. Підтримка державних фінансів	Участь банків у купівлі державних цінних паперів, кредитування державних програм	Фінансування дефіциту бюджету, збереження платоспроможності уряду, підтримка пріоритетних соціальних та інфраструктурних проектів

*Джерело: розроблено автором на основі [8, 30]

Отже, виходячи з таблиці 1.4 можна зробити висновок, що у системі фінансових відносин кредитний ринок виступає багатофункціональним інститутом, що виконує низку важливих ролей, від яких залежить стабільність, динаміка і структурна ефективність національної економіки. Зокрема, найбільш визначальними є такі функціональні напрями, як мобілізація ресурсів, їх перерозподіл, стимулювання споживчого попиту, забезпечення фінансової стабільності, вплив на економічну активність та підвищення інвестиційної привабливості країни.

Насамперед, кредитний ринок виконує функцію мобілізації фінансових ресурсів. Йдеться про залучення тимчасово вільних коштів економічних суб'єктів – як інституційних, так і приватних – у межах фінансової системи. Населення, підприємства та організації заощаджують частину своїх доходів, і саме через канали кредитного ринку ці кошти акумулюються, трансформуючись у джерело фінансування економічної діяльності. Банки, кредитні спілки, лізингові та факторингові компанії виступають у ролі фінансових посередників, які збирають ці ресурси і спрямовують їх до тих суб'єктів, які мають потребу в позичковому капіталі. Таким чином, кредитний ринок перетворює заощадження на інвестиції, забезпечуючи обіг капіталу та підтримуючи економічну динаміку [15].

Другим важливим аспектом є перерозподіл фінансового капіталу, що реалізується через механізми кредитування. У ринковій економіці ресурси рідко перебувають у тій частині системи, де вони найбільш потрібні. Тому одним із головних завдань кредитного ринку є переміщення капіталу з менш продуктивних або тимчасово неактивних секторів до тих, які мають високий потенціал зростання, інноваційного розвитку або стратегічне значення для економіки. Наприклад, кредитування малого і середнього бізнесу, що традиційно стикається з обмеженим доступом до фінансування, дозволяє цим суб'єктам розширювати виробництво, створювати робочі місця та сприяти

структурному оновленню економіки. Через таке перерозподілення фінансових потоків створюється баланс між попитом і пропозицією капіталу, знижується фрагментація ринку, підвищується ефективність використання ресурсів.

Не менш важливою є функція підтримки платоспроможного попиту, яка реалізується переважно через інструменти споживчого кредитування. У сучасних умовах населення все частіше користується позиковими коштами для задоволення поточних і довгострокових потреб – від придбання побутової техніки до іпотечних кредитів. Це сприяє розвитку суміжних галузей – будівництва, автомобілебудування, торгівлі, послуг – через мультиплікативний ефект. Зростання споживчого попиту, у свою чергу, стимулює виробництво, збільшує податкові надходження до бюджету та формує позитивну динаміку внутрішнього ринку. При цьому кредитний ринок стає важливим інструментом підвищення рівня життя населення, що, у свою чергу, сприяє соціальній стабільності.

Ще одним вагомим напрямом функціонування кредитного ринку є регулювання економічної активності. Залежно від стадії економічного циклу держава через вплив на кредитну політику – зокрема через облікову ставку, норми обов'язкового резервування, вимоги до капіталізації банків – може стримувати або стимулювати ділову активність. Під час економічного спаду розширення доступу до кредитних ресурсів дозволяє активізувати інвестиції, відновити виробництво та споживання. У фазі перегріву, навпаки, обмеження обсягів кредитування та підвищення вартості кредитів можуть стримати надмірну інфляцію чи ризики спекулятивної активності. Таким чином, кредитний ринок слугує ефективним інструментом макроекономічного управління [37].

У структурі функціонального призначення кредитного ринку важливу позицію займає підтримка фінансової стабільності. Через кредитну систему здійснюється управління ризиками, забезпечення ліквідності банків, підтримка платоспроможності суб'єктів ринку, мінімізація дефолтів. У кризові періоди

само кредитний ринок виступає одним із каналів стабілізації економіки, адже його стійкість гарантує безперервність грошового обігу, функціонування підприємств і довіру до банківських установ. Прозоре та збалансоване кредитування сприяє зниженню системних ризиків, які можуть загрожувати функціонуванню національної фінансової системи.

Окремої уваги заслуговує роль кредитного ринку у підвищенні інвестиційної привабливості економіки. Доступ до кредитів на прозорих та передбачуваних умовах, ефективне регулювання ринку та дотримання прав кредиторів є важливими факторами, що визначають готовність іноземних інвесторів вкладати капітал у країну. Для внутрішнього бізнесу – це можливість отримати необхідні ресурси для модернізації, розширення діяльності, впровадження інновацій. Отже, кредитний ринок створює передумови для довгострокового економічного зростання, забезпечуючи фінансову базу інвестиційної діяльності як державного, так і приватного сектору.

Таким чином, кожна з описаних функцій кредитного ринку взаємопов'язана з іншими та має мультиплікативний ефект. Їх реалізація є запорукою не лише фінансової стабільності, а й динамічного соціально-економічного розвитку, структурної модернізації господарства та забезпечення добробуту населення. Ефективне функціонування кредитного ринку є однією з ключових умов стійкого та конкурентного економічного середовища.

У доповнення до загальної ролі кредитного ринку, доцільно окремо зосередитися на ролі кредиту як інструменту розвитку національної економіки. Кредит – це не лише форма руху позичкового капіталу, але й механізм прискорення економічного розвитку, який має глибокий вплив на виробництво, інвестиційну діяльність, соціальну сферу та державне управління [9].

Кредит виступає як економічний важіль, що дозволяє здійснювати розширене відтворення навіть за відсутності власних коштів у суб'єкта господарювання. Він забезпечує інтертемпоральний перерозподіл ресурсів – тобто дозволяє використовувати майбутні доходи вже сьогодні. Таким чином,

завдяки кредитуванню відбувається прискорення темпів економічного зростання, освоєння нових ринків, розробка інноваційних проєктів.

Крім того, кредит сприяє раціоналізації грошового обігу, зменшуючи потребу у надмірному випуску готівки, адже значна частина розрахунків відбувається в безготівковій формі на основі кредитних договорів. Через це кредит також стабілізує монетарну систему і впливає на загальний рівень ліквідності в економіці.

Кредит у ринковій економіці виступає не лише як форма фінансування, а як активний чинник економічного розвитку. Його використання дозволяє забезпечити реалізацію численних економічних процесів, які в іншому випадку були б обмежені через дефіцит власних фінансових ресурсів у суб'єктів господарювання. У цьому контексті особливого значення набуває аналіз основних економічних ефектів використання кредиту, які проявляються на мікро- та макрорівнях, впливаючи на виробництво, споживання, інвестиції, зайнятість та структуру економіки загалом (табл.1.5).

Таблиця 1.5

Основні економічні ефекти використання кредиту*

Напрямок дії	Короткий опис впливу
Стимулювання інвестицій	Підприємства отримують кошти на розвиток без необхідності довгого накопичення власного капіталу
Підтримка споживчого попиту	Населення отримує доступ до товарів і послуг, формуючи внутрішній попит і мультиплікативний ефект у виробництві
Забезпечення ліквідності	Кредит дозволяє підприємствам виконувати короткострокові зобов'язання без перерв у виробництві
Підвищення продуктивності	Завдяки кредиту відбувається модернізація основних фондів, впровадження нових технологій

*Джерело: розроблено автором на основі [26]

Як вбачається з таблиці 1.5, одним із провідних ефектів використання кредиту є стимулювання інвестиційної активності. Підприємства, особливо ті, які не мають значних внутрішніх резервів, отримують можливість фінансувати

розширення виробництва, оновлення обладнання, впровадження інновацій. Це скорочує часовий лаг між ідеєю та її реалізацією, підвищує швидкість капіталотворення, сприяє економічному зростанню. Залучення кредитних ресурсів дозволяє уникнути надмірного збереження коштів у пасивній формі й забезпечує ефективну трансформацію заощаджень у реальні інвестиції.

Другим важливим напрямом є підтримка споживчого попиту. За допомогою кредитів населення отримує доступ до широкого спектра товарів і послуг, витрати на які інакше могли б бути відтерміновані. Це підвищує загальну купівельну спроможність, розширює обсяги реалізації продукції підприємств і, відповідно, стимулює зростання виробництва. Такий ефект є особливо важливим у кризові періоди, коли кредит здатен підтримати внутрішній ринок і уникнути спаду ділової активності.

Забезпечення ліквідності виступає ще одним вагомим економічним ефектом. Кредитування дозволяє бізнесу зберігати стабільний обіг капіталу, уникати виробничих пауз, пов'язаних із розривом у платіжному циклі. Це особливо актуально для малих і середніх підприємств, які часто працюють з обмеженим обігом. Надання обігового капіталу дозволяє підприємствам вчасно розраховуватись із постачальниками, виплачувати заробітну плату, обслуговувати фінансові зобов'язання [27].

Нарешті, підвищення продуктивності економіки в цілому забезпечується через кредитне фінансування оновлення основного капіталу. Залучення позикових коштів на технічне переоснащення, цифровізацію виробничих процесів чи оптимізацію логістики дозволяє підприємствам нарощувати обсяги випуску, підвищувати якість продукції та зменшувати витрати. Таким чином, кредит опосередковано сприяє зростанню національної конкурентоспроможності та структурній модернізації господарства.

У комплексі ці ефекти свідчать про те, що кредит – це не просто інструмент фінансового обслуговування, а механізм соціально-економічного

розвитку, який має мультиплікативну дію як у короткостроковій, так і в довгостроковій перспективі.

Розвиток кредитування та його вплив на ключові макроекономічні показники розглянуто у таблиці 1.6. Розвиток кредитування – це не лише внутрішньосистемне завдання банківської чи фінансової сфери, а ключовий фактор макроекономічного розвитку.

Таблиця 1.6

**Розвиток кредитування та його вплив
на ключові макроекономічні показники***

Показник	Вплив розвиненого кредитного ринку
Валовий внутрішній продукт (ВВП)	Зростає завдяки фінансуванню інвестицій, бізнес-активності, споживчого попиту
Рівень зайнятості	Підвищується через розширення виробництва та створення нових робочих місць
Податкові надходження	Збільшуються за рахунок розширення ділової активності та зростання обсягів реалізації товарів
Інноваційна активність	Кредит стимулює розвиток технологій та науково-дослідної діяльності
Експортний потенціал	Завдяки кредитам підприємства модернізуються і виходять на зовнішні ринки

*Джерело: розроблено автором на основі [32, 16]

Аналізуючи дані з таблиці 1.6, можна дійти висновку, що розвинена система кредитування має прямий вплив на динаміку валового внутрішнього продукту (ВВП). Це пояснюється тим, що залучення кредитних ресурсів стимулює виробництво, як у промисловості, так і в сфері послуг. Фінансування бізнесу – як інвестиційне, так і обігове – дозволяє підприємствам розширювати масштаби діяльності, нарощувати випуск продукції, а також підвищувати ефективність управління. У свою чергу, кредитування домогосподарств сприяє зростанню внутрішнього споживчого попиту, який є важливою складовою ВВП.

Із цим тісно пов'язаний рівень зайнятості, який також позитивно реагує на активне кредитування. У міру збільшення інвестиційних можливостей

підприємства мають змогу відкривати нові виробничі потужності, запускати додаткові проекти, що потребують розширення штату працівників. Таким чином, через зростання попиту на робочу силу знижується рівень безробіття та активізується внутрішній ринок праці.

Податкові надходження до бюджету зростають пропорційно до збільшення економічної активності, яка, у свою чергу, частково формується через надання кредитів. Завдяки цьому розширюється база оподаткування: збільшуються обсяги реалізованої продукції, прибутки компаній, заробітна плата найманих працівників. Це створює умови для зміцнення фінансової самодостатності держави та зменшує її залежність від зовнішніх джерел фінансування.

Окремо варто зазначити вплив кредитування на інноваційну активність. Саме завдяки доступу до позикових коштів підприємства можуть вкладати ресурси у науково-дослідні розробки, впроваджувати нові технології, модернізувати виробництво. Це не лише покращує продуктивність праці, а й формує основу для довгострокового технологічного зростання.

Насамкінець, розвиток кредитування сприяє розширенню експортного потенціалу країни. Кредити дозволяють підприємствам підвищувати якість продукції, сертифікувати її відповідно до міжнародних стандартів, інвестувати в маркетинг і логістику. Усе це створює сприятливі умови для виходу на зовнішні ринки та збільшення валютних надходжень у країну [26].

Висновки до першого розділу

З'ясовано, що кредитний ринок є невід'ємною складовою фінансової системи держави, яка забезпечує ефективний розподіл тимчасово вільних фінансових ресурсів між економічними агентами. Його функціонування базується на принципах зворотності, строковості та платності, а інституційна структура охоплює як банківські, так і небанківські фінансово-кредитні установи. Визначено, що кредитний ринок виконує важливі економічні функції – стимулює інвестиційну активність, підтримує споживчий попит, сприяє розвитку підприємництва та забезпечує грошову стабільність. Аналіз грошових потоків у межах кредитного ринку дозволив окреслити систему фінансових взаємозв'язків між ключовими суб'єктами, що підтверджує його системоутворюючу роль у національній економіці [31].

Вивчивши поняття кредитного ринку, можна сформулювати такі визначення. Кредитний ринок – це особлива сфера економічних відносин, де об'єктом операцій є капітал, наданий на певних умовах. Об'єктом кредитного ринку є тимчасово вільний капітал у натуральній чи грошовій формі.

Загальний аналіз етапів становлення та розвитку кредитного ринку України свідчить про складний, багатовекторний шлях, що тісно пов'язаний із політичними, економічними та соціальними трансформаціями країни. Від початкового формування банківської системи у 1990-х роках до сучасного етапу цифровізації та інтеграції у міжнародний фінансовий простір – кожен період супроводжувався як позитивними зрушеннями, так і глибокими кризами.

Кредитний ринок відіграє ключову роль у забезпеченні економічного зростання, фінансуванні підприємництва та споживчого попиту. Його розвиток сприяє підвищенню інвестиційної активності, ефективному розподілу фінансових ресурсів та формуванню сприятливого середовища для розвитку національної економіки в цілому.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ КРЕДИТНОГО РИНКУ УКРАЇНИ

2.1 Аналіз основних показників функціонування кредитного ринку

Кредитний ринок є важливою складовою фінансової системи, тісно пов'язаною з капіталоутворенням, інвестиціями та споживчим попитом. Аналіз його показників дозволяє оцінити стабільність банківської системи та ефективність фінансування економіки. Ключове значення мають обсяги кредитування, процентні ставки, структура кредитів і рівень проблемної заборгованості. Важливу роль відіграють регуляторна політика, довіра населення та фінансова культура, від яких залежить стійкість кредитних відносин і економічне зростання. [22].

Функціонування кредитного ринку неможливе без чітко визначених інститутів та інструментів, що забезпечують обіг кредитних ресурсів. Основними учасниками ринку виступають комерційні банки, кредитні спілки, небанківські фінансові установи та інвестиційні фонди, які формують кредитну пропозицію та забезпечують механізми залучення коштів. Крім того, на ринок впливають центральний банк та державні органи, які встановлюють нормативи, контролюють ліквідність і забезпечують фінансову стабільність.

Кредитний ринок є не лише джерелом фінансових ресурсів, а й ключовим механізмом економічного розвитку, інвестиційної активності та стабілізації фінансової системи. Його ефективність залежить від взаємодії фінансових інститутів, державного регулювання та довіри учасників ринку, що визначає стійкість економіки та здатність адаптуватися до сучасних викликів глобалізації.

З метою виявлення тенденцій у розвитку банківського сектору розглянемо основні структурні елементи балансу банківської системи України.

Надалі продемонстровано таблицю 2.1, в якій наведено структуру активів, пасивів, кредитів та резервів банківської системи України та динаміку їх змін.

Таблиця 2.1

**Сумарні активи, пасиви, кредити та резерви українських
комерційних банків на 01.06.2025 (млн. грн.)***

Активи (усього)	3 479 881	+ 6 254	+ 0,2%
Активи в іноземній валюті	947 359	- 6 622	- 0,7%
Загальні активи (не скориговані на резерви)	3 829 167	+ 5 953	+ 0,2%
Загальні активи (не скориговані) в іноземній валюті	1 036 542	- 7 512	- 0,7%
готівкові кошти	103 735	+ 2 185	+ 2,2%
банківські метали	277	- 2	- 0,7%
Кошти в НБУ	259 539	+ 41 111	+18,8%
Коррахунки, що відкриті в інших банках	350 259	+ 5 978	+ 1,7%
Строкові вклади в інших банках та кредити іншим банкам	120 675	- 1 792	- 1,5%
Надані кредити	1 219 282	+ 21 650	+ 1,8%
кредити органам державної влади	10 524	- 68	- 0,6%
кредити суб'єктам господарювання	907 179	+13 940	+ 1,6%
кредити фізичним особам	301 422	+7 810	+ 2,7%
кредити небанківським фінустановам	157	- 32	- 16,9%
Резерви за активними операціями банків	355 311	- 358	- 0,1%

*Джерело: розроблено автором на основі [21]

Наведена таблиця 2.1 демонструє, що станом на дату звіту, загальний обсяг наданих кредитів становить 1 219 282 млн. грн., що є одним із найвагоміших компонентів активів банків – його частка перевищує третину від загального обсягу. Протягом періоду аналізу обсяг кредитування зріс на 21,650 млн. грн. (+1,8%), що свідчить про відновлення активності банків у

кредитуванні економіки попри складну макроекономічну ситуацію, викликану війною, інфляційними ризиками та курсовими коливаннями.

Зокрема, найбільший приріст спостерігається за кредитами, наданими суб'єктам господарювання, а саме +13,940 млн. грн. (+1,6%), що свідчить про поступове поживлення економічної активності та бізнес-ініціатив, а також про збільшення довіри підприємств до банківської системи. Аналогічно, кредити фізичним особам зросли на +7,810 млн. грн. (+2,7%), що демонструє активізацію споживчого попиту та стабілізацію доходів домогосподарств. Натомість обсяг кредитів, наданих небанківським фінансовим установам, скоротився на 32 млн. грн. (-16,9%), що може свідчити про посилення ризиків у взаємодії з цим сегментом або про перерозподіл ресурсів на користь більш надійних позичальників.

Зростання обсягів кредитування, особливо в реальному секторі та серед населення, має позитивний вплив на економіку загалом. Це забезпечує підвищення ліквідності, сприяє мультиплікації доходів, стимулює виробництво й споживання. Такий приріст особливо важливий в умовах зовнішніх шоків, адже дозволяє уникнути стагнації економічної активності [37].

Сумарні пасиви українських комерційних банків є ключовим показником їх стабільності та ліквідності, впливаючи на можливості кредитування економіки. Вони включають депозити, емітовані зобов'язання та інші фінансові ресурси, необхідні для формування кредитного портфеля. Високий рівень пасивів дозволяє розширювати кредитування, але вимагає ефективного управління ризиками, інакше неправильне співвідношення з активами може спричинити кризу ліквідності та обмежити кредитну діяльність.

Структура пасивів українських банків станом на 01.06.2025 року наведена в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

**Сумарні пасиви українських комерційних банків
на 01.06.2025 (млн. грн.)***

Пасиви (усього)	3 479 881	+ 6 254	+ 0,2%
Капітал	396 187	+ 15 778	+ 4,1%
статутний капітал	406 375	- 467	- 0,1 %
Зобов'язання банків	3 083 694	- 9 524	- 0,3%
Зобов'язання банків в іноземній валюті	989 807	- 9 528	- 1,0%
кошти суб'єктів господарювання	1 459 462	- 21 857	- 1,5%
у т. ч. строкові кошти суб'єктів господарювання	312 471	- 7 965	- 2,5%
кошти фізичних осіб	1 272 340	+ 9 277	+ 0,7%
у т. ч. строкові кошти фізичних осіб	432 191	+ 3 504	+ 0,8%
кошти небанківських фінустанов	71 056	+ 1 927	+ 2,8%
у т. ч. строкові кошти небанківських фінустанов	38 154	+ 77	+ 0,2%

*Джерело: розроблено автором на основі [21]

Наведена таблиця 2.2 ілюструє структуру та динаміку пасивів банківської системи України, які є ключовим джерелом формування кредитних ресурсів. Станом на дату аналізу, загальний обсяг пасивів комерційних банків становить 3 479 881 млн. грн., що на 0,2% більше, ніж у попередній звітний період. Пасиви банків – це ті фінансові зобов'язання, які формують базу для активних операцій, зокрема для надання кредитів, тому їх аналіз є важливим у контексті функціонування кредитного ринку.

Найбільш суттєвим компонентом пасивів є зобов'язання банків, які становлять 3 083 694 млн. грн. (88,7% від загального обсягу пасивів), хоча зафіксоване їх зниження на 0,3%, що може свідчити про скорочення залучених ресурсів або консервативну політику банків у ризиковому середовищі. Значна частина цих зобов'язань – у іноземній валюті (989 807 млн. грн.), яка також знизилася на 1,0%, що свідчить про поступове зменшення валютної залежності системи.

Особливу увагу заслуговують кошти суб'єктів господарювання (1 459 462 млн. грн.), які зменшилися на 21 857 млн. грн. (-1,5%). Це може свідчити

про виведення бізнесом частини капіталу з банківської системи через нестабільність або зменшення довіри. Таке скорочення напряму впливає на зменшення ресурсної бази для корпоративного кредитування, яке, як було показано раніше, все ще лишається пріоритетним напрямом діяльності банків. Зменшення строкових вкладів юридичних осіб на 2,5% додатково поглиблює цей ефект, адже саме довгострокові депозити формують стабільні ресурси для фінансування інвестиційних проектів [21].

Водночас позитивною є динаміка залучення коштів фізичних осіб, обсяг яких зріс на 9 277 млн грн (+0,7%). Це свідчить про збереження довіри населення до банківської системи, попри військові ризики. Зростання строкових депозитів населення (+0,8%) створює передумови для розширення кредитування домогосподарств, зокрема у сфері споживчих та іпотечних кредитів. Також варто відзначити зростання обсягу коштів небанківських фінансових установ (+2,8%), що може свідчити про розширення взаємодії банків з іншими учасниками фінансового ринку.

У сукупності ці дані свідчать про стримане, але поступове зміцнення ресурсної бази українських банків, яка є критично важливою для забезпечення належного рівня кредитної активності. Позитивні зрушення у динаміці коштів фізичних осіб частково компенсують втрати у корпоративному сегменті. Проте скорочення загальних зобов'язань, особливо в іноземній валюті, вказує на те, що банки наразі утримуються від активної політики залучення ресурсів, орієнтуючись на мінімізацію ризиків. Така ситуація напряму впливає на вектор розвитку кредитного ринку, зменшуючи доступність довгострокових кредитів для бізнесу та одночасно створюючи умови для розширення кредитування населення.

Кредитний портфель банку є сукупністю всіх кредитів, наданих фінансовою установою, і виступає центральною складовою її активних операцій. Його структура, якість і динаміка безпосередньо впливають на стабільність банківської системи та загальний стан кредитного ринку [23].

По-перше, структура кредитного портфеля визначає напрями кредитної активності: переважання короткострокових чи довгострокових позик, валютна або гривнева форма, концентрація за галузями або позичальниками. Наприклад, надмірна частка споживчих кредитів чи великі ризикові позики корпоративному сектору можуть збільшити вразливість банку у період кризи.

По-друге, якість кредитного портфеля (відображена у показнику NPL – частки непрацюючих кредитів) є визначальним фактором надійності банків. Зростання проблемної заборгованості свідчить про порушення принципів належної оцінки кредитоспроможності та загрожує втратами, скороченням резервів і зниженням довіри з боку вкладників та інвесторів.

По-третє, розмір і динаміка портфеля відображають рівень активності банків у наданні фінансових ресурсів економіці. Зростання обсягів кредитування – ознака поліпшення інвестиційного клімату, економічної активності, зміцнення платоспроможності населення й бізнесу.

Таким чином, кредитний портфель є не лише інструментом банківського прибутку, а й важливим макроекономічним показником.

За результатами класифікації позичальники поділяються на п'ять класів: А, Б, В, Г, Д (табл. 2.3.) [31]

Система класифікації позичальників за класами «А»–«Д» відображає рівень їхньої фінансової надійності та здатності виконувати кредитні зобов'язання. Позичальники класу «А» характеризуються стабільною та прибутковою діяльністю, що гарантує своєчасне погашення боргів, тоді як клас «Б» охоплює підприємства із загалом успішними результатами, але з ризиком погіршення показників у майбутньому. До класу «В» належать компанії із задовільним фінансовим станом, що потребує додаткового контролю, а класи «Г» і «Д» визначають позичальників із незадовільними показниками, високим рівнем ризику або фактичною неспроможністю виконувати свої зобов'язання.

Таблиця 2.3

Класифікація кредитного портфеля за ступенем ризику та визначення категорії кредитної операції*

Фінансовий стан позичальника (клас)	Обслуговування боргу позичальником (група)		
	добре	слабке	незадовільне
А	стандартна	під контролем	субстандартна
Б	під контролем	субстандартна	сумнівна
В	субстандартна	сумнівна	безнадійна
Г	сумнівна	безнадійна	безнадійна
Д	безнадійна	безнадійна	безнадійна

*Джерело: розроблено автором на основі [31]

Таким чином, згідно таблиці 2.3 у процесі класифікації за кредитним ризиком виділяються певні групи кредитних операцій.

Стандартні кредити характеризуються мінімальним ризиком і своєчасним обслуговуванням боргу, тоді як операції під контролем потребують спостереження через можливе погіршення фінансового стану позичальника. Субстандартні кредити мають підвищений рівень ризику та ймовірність прострочення платежів. У разі сумнівних кредитів виконання зобов'язань опиняється під загрозою, а ризик неповернення значний. Найвищий рівень ризику мають безнадійні кредити, за якими фактична можливість погашення заборгованості відсутня. За кредитами, класифікованими як «безнадійні», банк формує резерв на всю суму боргу за кредитом незалежно від наявності застави.

Класифікація кредитів за рівнем ризику дозволяє банкам ефективніше управляти своїм портфелем, оцінювати фінансову стійкість позичальників та формувати необхідні резерви для покриття потенційних втрат. Вона також слугує основою для прийняття рішень щодо подальшого кредитування, встановлення процентних ставок і розробки стратегій управління ризиками, що забезпечує стабільність банківської системи та захист інтересів вкладників.

Нерозривно пов'язане з рівнем стабільності системи є питання якості кредитного портфеля. Саме в цьому контексті особливу увагу привертає показник частки непрацюючих кредитів – NPL (таблиця 2.4).

Таблиця 2.4

**Двадцять п'ять найбільших банків, млн. грн.
за обсягом непрацюючих кредитів***

№	Банк	Обсяг NPL (млн. грн.)
1	ПриватБанк	169 350
2	Ощадбанк	66 570
3	Укрексімбанк	45 383
4	Сенс Банк	26 320
5	Укргазбанк	21 861
6	Райффайзен Банк	9 507
7	ОТП Банк	5 338
8	ПУМБ	5 057
9	Ідея Банк	4 197
10	Таскомбанк	3 932
11	Креді Агріколь Банк	2 895
12	Універсал	2 742
13	Альянс	2 496
14	Кредобанк	1 720
15	Укрсиббанк	1 694
16	А-банк	1 563
17	Восток	1 548
18	ПроКредит Банк	1 288
19	МІБ	1 076
20	МТБ Банк	987
21	Південний	950
22	Індустріалбанк	873
23	Грант	860
24	Глобус	709
25	Банк Кредит Дніпро	602

*Джерело: сформовано автором на основі [4]

Як видно з таблиці 2.4 найвищі значення показника непрацюючих кредитів спостерігаються в державних банках, зокрема в ПриватБанку, що зумовлює потребу у подальшій реструктуризації та системній роботі з проблемною заборгованістю.

Дані на 01.06.2025 року свідчать про значний обсяг непрацюючих кредитів (NPL) у структурі банківської системи України. Загальний обсяг таких кредитів становить 385,1 млрд грн, що свідчить про серйозну проблему в частині якості кредитного портфеля. Найбільше навантаження сконцентроване в окремих установах, що істотно впливає на функціонування всього кредитного ринку.

Абсолютним лідером за обсягом NPL є ПриватБанк – 169,35 млрд грн, що становить майже 44% усіх непрацюючих кредитів системи. Цей факт є особливо важливим з огляду на системну роль цього банку, його державну власність і велику клієнтську базу. Друге місце займає Ощадбанк – 66,57 млрд грн, а третє – Укрексімбанк з 45,38 млрд грн. Таким чином, три найбільші державні банки концентрують понад 75% усіх проблемних кредитів, що створює високі фіскальні ризики, оскільки збитки за такими активами можуть бути компенсовані за рахунок державного бюджету [4].

Серед приватних банків найбільший показник NPL мають Сенс Банк (26,3 млрд грн) та Укргазбанк (21,86 млрд грн). Іноземні банки, як-от Райффайзен Банк (9,5 млрд грн), ОТП Банк (5,3 млрд грн) та ПУМБ (5,1 млрд грн), демонструють нижчий рівень проблемних активів, що свідчить про більш консервативну кредитну політику або кращу якість оцінки ризиків.

Таким чином, структура і динаміка NPL у найбільших банках України вказує на необхідність продовження очищення кредитних портфелів, реформування системи управління ризиками, а також посилення вимог до оцінки платоспроможності позичальників. Ефективне вирішення проблеми непрацюючих кредитів – обов'язкова передумова оздоровлення кредитного ринку й забезпечення сталого економічного розвитку.

Частку непрацюючих кредитів банків із найбільшим обсягом кредитного портфеля відображено на таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

**Частка непрацюючих кредитів (NPL) 25 банків із найбільшим
обсягом кредитного портфеля, %***

№	Банк	Частка NPL (%)
1	ПриватБанк	50,6%
2	Ощадбанк	38,2%
3	Укрексімбанк	32,8%
4	Райффайзен Банк	10,6%
5	Укргазбанк	25,2%
6	ПУМБ	6%
7	Сенс Банк	32,9%
8	Універсал	4%
9	ОТП Банк	12,9%
10	Південний	2,6%
11	Креді Агріколь Банк	10,3%
12	ПроКредит Банк	5,2%
13	Таскомбанк	16,2%
14	А-Банк	7,2%
15	Укрсиббанк	9,4%
16	Кредобанк	10,7%
17	Восток	10,2%
18	Ідея Банк	39,8%
19	Сітібанк	0%
20	Банк Кредит Дніпро	5,8%
21	Львів	5,7%
22	МТБ Банк	12,8%
23	ІНГ Банк Україна	6,5%
24	Альянс	41,4%
25	Радабанк	10,7%

*Джерело: сформовано автором на основі [4]

Дані на 01.06.2025 року з таблиці 2.5. демонструють значну варіативність частки непрацюючих кредитів (NPL) серед банків із найбільшими обсягами кредитного портфеля. Цей показник свідчить не лише про фінансову стійкість банку, а й про якість його управління кредитними ризиками.

ПриватБанк, який має найвищий абсолютний обсяг NPL (169,35 млрд грн), водночас демонструє найвищу частку NPL – 50,6%. Це означає, що більше половини його кредитного портфеля є проблемними. Така ситуація загрожує фінансовій стабільності банку та потребує значного резервування коштів, що зменшує можливості подальшого кредитування.

Ощадбанк – другий за обсягом непрацюючих кредитів (66,57 млрд грн) – має частку NPL 38,2%, що також свідчить про низьку якість портфеля. Схожий рівень демонструє Укрексімбанк (32,8%).

Серед приватних банків яскраво виділяються Сенс Банк (32,9%) та Ідея Банк (39,8%). Незважаючи на менший обсяг загального кредитного портфеля, висока частка проблемних кредитів робить їх уразливими до змін кон'юнктури.

Іноземні банки демонструють значно кращу ситуацію: Райффайзен Банк має частку NPL лише 10,6%, ОТП Банк – 12,9%, Креді Агріколь Банк – 10,3%. Це свідчить про ефективніші ризик-менеджмент та консервативну кредитну політику.

Співвідношення між абсолютним обсягом непрацюючих кредитів (NPL) та їхньою часткою у кредитному портфелі дозволяє глибше оцінити якість кредитної діяльності банків і ступінь їхнього ризику. Ці два показники разом відображають не лише масштаби проблемних активів, а й відносну концентрацію таких кредитів у загальному портфелі установи, що є ключовим індикатором фінансової стійкості банку.

Так, ПриватБанк є найбільшим за обсягом NPL (169,35 млрд грн), що, з одного боку, свідчить про значну загальну активність банку у кредитуванні, однак частка NPL на рівні 50,6% засвідчує надзвичайно високий ризикованість його портфеля. Це означає, що половина всіх виданих кредитів є проблемними, що критично для системно важливої установи. Подібна ситуація в Ощадбанку (38,2%) та Укрексімбанку (32,8%) – двох інших банках із державною часткою, які також мають великі обсяги та частку проблемних кредитів [2].

У той час, деякі банки з відносно скромним абсолютним обсягом NPL демонструють критично високу частку непрацюючих кредитів, як-от Ідея Банк (39,8%) або Альянс Банк (41,4%). Це вказує на слабку якість кредитного управління навіть при обмеженому масштабі діяльності. Невеликий абсолютний обсяг таких кредитів не знижує ризику дефолту для самого банку, оскільки його кредитний портфель є недостатньо диверсифікованим.

Натомість іноземні банки, зокрема Райффайзен Банк, Креді Агріколь, ОТП Банк, характеризуються як помірними абсолютними обсягами NPL, так і низькими відносними показниками (10–12%), що вказує на ефективну кредитну політику, вищу якість відбору позичальників і систематичну роботу з ризиками.

Таким чином, високий абсолютний обсяг NPL не завжди означає більшу ризикованість, якщо його частка відносно кредитного портфеля є низькою. І навпаки – навіть незначна сума проблемних кредитів може становити суттєву загрозу, якщо вона є домінуючою в структурі портфеля. Це співвідношення є критично важливим для аналізу стану кредитного ринку, особливо у контексті фінансової стабільності системно важливих банків.

Ситуація з високими обсягами непрацюючих кредитів (NPL) в окремих банках, зокрема у системно важливих установах, справляє істотний вплив на стабільність та функціонування кредитного ринку України. Велика частка NPL свідчить про суттєві ризики у фінансовій системі, що обмежує здатність банків розширювати кредитування, знижує їхню ліквідність і посилює залежність від державної підтримки чи рекапіталізації. Банки з великою часткою проблемних кредитів зазвичай змушені нарощувати резерви, що, своєю чергою, зменшує ресурсну базу для активного кредитування. Це послаблює інвестиційну активність в економіці, обмежує фінансування бізнесу та споживчого попиту, а також сприяє зростанню відсоткових ставок через вищі ризики. У такому контексті банки з високим рівнем NPL стають менш привабливими для вкладників і міжнародних партнерів, що знижує конкурентоспроможність всього ринку [16].

Водночас, наявність банків з помірним рівнем проблемних кредитів демонструє, що ефективне управління ризиками можливе навіть в умовах макроекономічної нестабільності. Такі установи сприяють стабілізації ринку, задаючи стандарти якості, і зберігають довіру клієнтів. У цілому ситуація з високим NPL гальмує відновлення економіки, оскільки кредитування є

ключовим інструментом активізації ділової активності та підтримки споживання.

2.2 Оцінка діяльності АТ КБ «ПриватБанк» на кредитному ринку

АТ КБ «ПриватБанк» є беззаперечним лідером української банківської системи за обсягом активів, кількістю клієнтів та масштабами кредитних операцій. Як системно важлива банківська установа з повним державним капіталом, банк відіграє ключову роль у формуванні кредитної політики держави, забезпеченні доступності фінансових ресурсів для бізнесу та населення, а також стабілізації фінансового ринку в умовах кризових явищ.

АТ КБ «ПриватБанк» є одним із ключових елементів фінансової системи України та належить до об'єктів критичної інфраструктури держави, що зумовлює його особливе стратегічне значення для національної економіки. Як найбільша банківська установа країни, ПриватБанк відіграє провідну роль у забезпеченні фінансової стабільності, здійсненні кредитної підтримки бізнесу та населення, а також у формуванні доходів державного бюджету через значні податкові надходження та виплату дивідендів.

Банк виступає одним із найактивніших кредиторів вітчизняної економіки, особливо у сфері підтримки малого та середнього бізнесу, аграрного сектору та підприємств, що забезпечують продовольчу безпеку держави. Його діяльність сприяє реалізації державних економічних програм, стимулює підприємницьку ініціативу та підтримує процеси післявоєнного економічного відновлення.

У таблиці 2.6 подано основні показники діяльності банку за 2022-2024 рр.

Таблиця 2.6

Динаміка показників діяльності АТ КБ «Приватбанк» (2022–2024 рр.)*

Показники	Роки			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення	
	2022	2023	2024	2023/2022	2024/2023	2023/2022	2024/2023
Чисті активи, млн грн	549 739	685 063	771 835	+135 324	+86 772	+24,62	+12,67
Кредити надані, млн грн	71 416	95 638	116 999	+24 221	+21 361	+33,92	+22,34
Кошти клієнтів, млн грн	464 872	549 687	611 566	+84 815	+61 879	+18,24	+11,26
Власний капітал, млн грн	57 843	83 294	99 144	+25 451	+15 850	+44,00	+19,03
Зобов'язання, млн грн	491 895	601 769	672 691	+109 873	+70 923	+22,34	+11,79
Чистий прибуток, млн грн	30 252	37 765	40 141	+7 512	+2 376	+24,83	+6,29
ROE, %	52,30	45,34	40,49	-6,96	-4,85	-13,31	-10,70
ROA, %	5,50	5,51	5,20	+0,01	-0,31	+0,17	-5,66
Мультиплікатор капіталу	9,50	8,22	7,79	-1,28	-0,44	-13,46	-5,35
Чистий процентний спред, %	8,46	10,30	10,34	+1,84	+0,04	+21,77	+0,43

*Джерело: розроблено автором на основі [3]

Досліджуваний період діяльності АТ КБ «ПриватБанк» повністю припадає на час дії воєнного стану, що суттєво ускладнює умови функціонування фінансових установ. У цих надзвичайних обставинах уже сам факт стабільної роботи банку без ознак фінансової нестійкості чи банкрутства можна вважати позитивним результатом ефективного управління. Проте результати аналізу, наведені в таблиці 2.6, свідчать про ще вагоміші досягнення: банк не лише зберіг платоспроможність, а й продемонстрував тенденцію до зростання.

Зокрема, АТ КБ «ПриватБанк» нарощує обсяги активів і власного капіталу, що свідчить про зміцнення його фінансової позиції та довіри клієнтів. Банк продовжує отримувати позитивний фінансовий результат у вигляді стабільного прибутку, що є важливим показником ефективності в умовах воєнних і економічних ризиків.

Якісні показники діяльності банку, такі як рентабельність активів (ROA) і рентабельність капіталу (ROE), залишаються позитивними, хоча й зазнали певного скорочення наприкінці аналізованого періоду, що є об'єктивним наслідком макроекономічної нестабільності та зниження ділової активності. Водночас мультиплікатор капіталу демонструє тенденцію до зменшення, що свідчить про більш обережну політику управління ризиками та підвищення частки власних ресурсів у структурі фінансування.

Особливо варто відзначити зростання чистого процентного спреду, який є свідченням підвищення ефективності процентної політики банку. Це означає, що «ПриватБанк» успішно оптимізує баланс між вартістю залучених ресурсів і прибутковістю виданих кредитів, підвищуючи свою конкурентоспроможність навіть у кризових умовах. Отже, результати дослідження підтверджують, що банк не лише адаптувався до викликів воєнного часу, а й зміг зміцнити свої позиції на ринку, зберігаючи стабільність і прибутковість діяльності. [4].

Для оцінки кредитної діяльності банку важливо проаналізувати динаміку та структуру його кредитного портфеля у розрізі основних складових. Це дає змогу визначити тенденції зміни обсягів кредитування, оцінити рівень диверсифікації кредитних ресурсів та ефективність управління кредитними ризиками. У таблиці 2.7 наведено динаміку обсягу загальної суми кредитного портфеля АТ КБ «ПриватБанк» та його складових за 2022–2024 рр., що відображає основні напрями розвитку кредитних операцій банку протягом досліджуваного періоду.

У таблиці нижче представлено динаміку основних показників кредитної діяльності АТ КБ «ПриватБанк» за період 2020–2024 рр. (табл. 2.7).

Таблиця 2.7

**Динаміка обсягу загальної суми кредитного портфеля АТ
КБ «ПриватБанк» та його складових за 2022-2024 рр.***

Показники	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Відхилення (+,-), млн грн		Відхилення (+,-), %	
				2023 р. / 2022 р	2024 р. / 2023 р.	2023 р. / 2022 р	2024 р. / 2023 р.
1	2	3	4	5	6	7	8
Кредити, що управляються як окремий портфель	167 931	170 042	162 410	2 111	-7 632	+1,26	-4,49
Кредити юридичним особам та підприємствам середнього бізнесу	5 340	6 386	9 112	1 046	2 726	+19,59	+42,69
Кредити юридичним особам, що надані за операціями РЕПО	0	1 459	160	1 459	-1 299	+100,0	-89,03
Кредити фізичним особам – кредитні картки	46 593	54 500	62 703	7 907	8 203	+16,97	+15,05
Кредити фізичним особам – споживчі кредити	3 880	9 764	12 738	5 884	2 974	+151,65	+30,46
Кредити фізичним особам – іпотечні кредити	3 912	5 618	8 559	1 706	2 941	+43,61	+52,35
Кредити фізичним особам – кредити на придбання автомобіля	328	885	2 675	557	1 790	+169,82	+202,26
Кредити фізичним особам – інші кредити	26	13	0	-13	-13	-50,00	-100,0
Кредити підприємствам мікро та малого бізнесу	21 311	25 454	23 606	4 143	-1 848	+19,44	-7,26
Загальна сума кредитів	249 321	274 121	281 963	24 800	7 842	+9,95	+2,86
Резерв під очікувані кредитні збитки	182 412	182 898	171 037	486	-11 861	+0,27	-6,49
Всього кредитів	66 909	91 223	110 926	24 314	19 703	+36,34	+21,60

*Джерело: розроблено автором на основі [Додатків А.3- А.8]

Аналіз даних таблиці 2.7 показує, що обсяг кредитів (до вирахування резервів) демонстрував стабільне зростання протягом усього досліджуваного періоду. У 2023 році приріст становив 9,95 % (+24 800 млн грн), а у 2024 році – 2,86 % (+7 842 млн грн). Незважаючи на певне уповільнення темпів приросту в останньому році, загальний обсяг кредитування продовжував збільшуватися, що свідчить про розширення активних операцій банку та збереження позитивних тенденцій у сфері кредитування.

Після врахування резервів чистий кредитний портфель також демонструє істотне зростання: +36,34 % у 2023 році (+24 314 млн грн) та +21,60 % у 2024 році (+19 703 млн грн). Такі результати підтверджують ефективність кредитної політики АТ КБ «ПриватБанк» і свідчать про зважене управління кредитними ризиками та поступове зміцнення фінансової стійкості установи.

Разом із тим, на основі проведеного аналізу доцільно запропонувати низку напрямів удосконалення структури та якості кредитного портфеля банку:

- Продовжувати системний моніторинг якості кредитного портфеля, особливо у швидкозростаючих сегментах (споживче та автокредитування), щоб запобігти накопиченню потенційно проблемних активів.
- Детально дослідити причини скорочення обсягів кредитування мікро- та малого бізнесу у 2024 році, зокрема з позицій зміни попиту на кредити та внутрішньої кредитної політики банку.
- Активніше використовувати потенціал іпотечного та автокредитування, розширюючи продуктову лінійку за рахунок більш гнучких умов та партнерських програм.
- Оптимізувати операції РЕПО, розробивши внутрішні стратегії управління ризиками з урахуванням їх короткострокового характеру та коливань ринку.

– Посилити розвиток цифрових каналів кредитування, інвестуючи у вдосконалення онлайн-платформ та автоматизацію процесів видачі споживчих кредитів, що сприятиме подальшому зростанню клієнтської бази.

Продовжуючи аналіз кредитної діяльності АТ КБ «ПриватБанк», доцільно розглянути якість сформованого кредитного портфеля.

У таблиці 2.8 наведено аналіз якості кредитного портфеля АТ «ПриватБанк» за 2022-2024 роки, що дозволяє визначити ключові напрями покращення кредитної політики та оцінити динаміку ризиковості кредитних операцій.

Таблиця 2.8

**Аналіз якості кредитного портфеля АТ «ПриватБанк» за
2022-2024 роки***

Показники	Роки					
	2022	2023	2024	Відхилення (+,-)		
				2023 / 2022	2024 / 2023	2024 / 2022
1	2	3	4	5	6	7
Показники, що оцінюють ризик кредитного портфеля						
коефіцієнт покриття кредитного портфеля власним капіталом банку	0,81	0,87	0,85	0,06	-0,02	0,04
коефіцієнт якості кредитного портфеля	2,56	1,91	1,46	-0,64	-0,45	-1,10
коефіцієнт покриття класифікованих кредитів власним капіталом банку	3,16	2,20	1,73	-0,96	-0,47	-1,43
коефіцієнт непрацюючих кредитів	2,35	1,78	1,39	-0,58	-0,39	-0,97
Показники, які характеризують дохідність кредитних операцій (дохідність кредитного портфеля банку)						
коефіцієнт дохідності кредитного портфеля	0,61	0,69	0,66	0,08	-0,03	0,05
коефіцієнт співвідношення процентних доходів до загальних доходів банку	0,55	0,59	0,61	0,04	0,02	0,06
коефіцієнт відношення процентних доходів до процентних витрат банку	10,59	9,01	6,25	-1,58	-2,76	-4,35
коефіцієнт прибутковості кредитних операцій	0,56	0,62	0,57	0,06	-0,05	0,01

*Джерело: розроблено автором на основі [3, Додатків А.3- А.8]

На основі даних таблиці 2.8 можна зробити висновок про динаміку основних показників, що характеризують рівень кредитного ризику АТ КБ «ПриватБанк».

По-перше, коефіцієнт покриття кредитного портфеля власним капіталом банку, оптимальне значення якого має перевищувати 1 (що свідчить про повне покриття кредитних зобов'язань власними ресурсами), продемонстрував зростання з 0,81 у 2022 році до 0,87 у 2023 році. Це вказує на підвищення здатності банку самостійно покривати кредитні ризики. Проте у 2024 році показник дещо знизився до 0,85, що свідчить про часткову залежність від залучених коштів для фінансування кредитного портфеля, хоча загальна тенденція залишається позитивною.

По-друге, коефіцієнт якості кредитного портфеля, для якого зниження є сприятливою динамікою, послідовно зменшувався протягом аналізованого періоду: з 2,56 у 2022 році до 1,46 у 2024 році. Це свідчить про суттєве покращення якості кредитного портфеля, зменшення частки проблемних позик і підвищення ефективності управління кредитними ризиками.

Дещо іншу динаміку демонструє коефіцієнт покриття класифікованих кредитів власним капіталом банку, який знизився з 3,16 у 2022 році до 1,73 у 2024 році. Така тенденція може бути пов'язана зі зменшенням частки високоризикових кредитів у структурі портфеля або зниженням потреби у значному покритті власними коштами внаслідок покращення якості кредитних активів.

Водночас коефіцієнт непрацюючих кредитів (NPL) – один із ключових індикаторів якості кредитного портфеля – має чітку позитивну тенденцію до зменшення: з 2,35 у 2022 році до 1,39 у 2024 році. Це свідчить про підвищення рівня платоспроможності позичальників, ефективну роботу банку з простроченою заборгованістю та зміцнення загальної фінансової стабільності кредитного портфеля. [2].

Щодо показників, які характеризують дохідність кредитних операцій АТ КБ «ПриватБанк», спостерігаються помірно позитивні тенденції із певними коливаннями у динаміці.

По-перше, коефіцієнт дохідності кредитного портфеля зріс із 0,61 у 2022 році до 0,69 у 2023 році, що свідчить про підвищення ефективності використання кредитних ресурсів і зростання прибутковості кредитних операцій. У 2024 році значення показника дещо знизилося до 0,66, однак воно залишається вищим, ніж у базовому періоді. Таке незначне зниження може бути зумовлене зміною структури портфеля – зокрема, збільшенням частки менш дохідних, але стабільніших і менш ризикових кредитів – або ж зниженням середніх відсоткових ставок на ринку.

По-друге, коефіцієнт співвідношення процентних доходів до загальних доходів банку продемонстрував стабільне зростання: з 0,55 у 2022 році до 0,61 у 2024 році. Це означає, що банк дедалі більше орієнтується на процентні доходи як на головне джерело прибутку, що є типовим для установ із розвиненою кредитною діяльністю.

Водночас коефіцієнт співвідношення процентних доходів до процентних витрат, який відображає ефективність управління процентною маржею, мав спадну тенденцію – з 10,59 у 2022 році до 6,25 у 2024 році. Таке зниження є певним ризиковим сигналом і може свідчити про зростання вартості залучених ресурсів (через підвищення депозитних ставок) або про скорочення дохідності кредитного портфеля через зниження процентних ставок за позиками.

Крім того, коефіцієнт прибутковості кредитних операцій зріс із 0,56 у 2022 році до 0,62 у 2023 році, що є позитивною тенденцією, однак у 2024 році знизився до 0,57, повернувшись майже до рівня початкового періоду. Така динаміка узгоджується зі зміною коефіцієнта дохідності кредитного портфеля та зниженням маржі, що свідчить про певне зменшення прибутковості кредитних операцій наприкінці аналізованого періоду.

У контексті оцінки діяльності АТ КБ «ПриватБанк» на кредитному ринку

одним із ключових показників, що характеризує ефективність управління кредитним портфелем, є рівень непрацюючих кредитів (NPL). Динаміка цього показника демонструє не лише якість активів банку, але й рівень ризиків, з якими стикається установа у процесі кредитування. Зниження частки NPL у структурі кредитного портфеля є свідченням поліпшення кредитної дисципліни позичальників, ефективної стратегії реструктуризації боргів та зміцнення внутрішньобанківського контролю (рис.2.1)

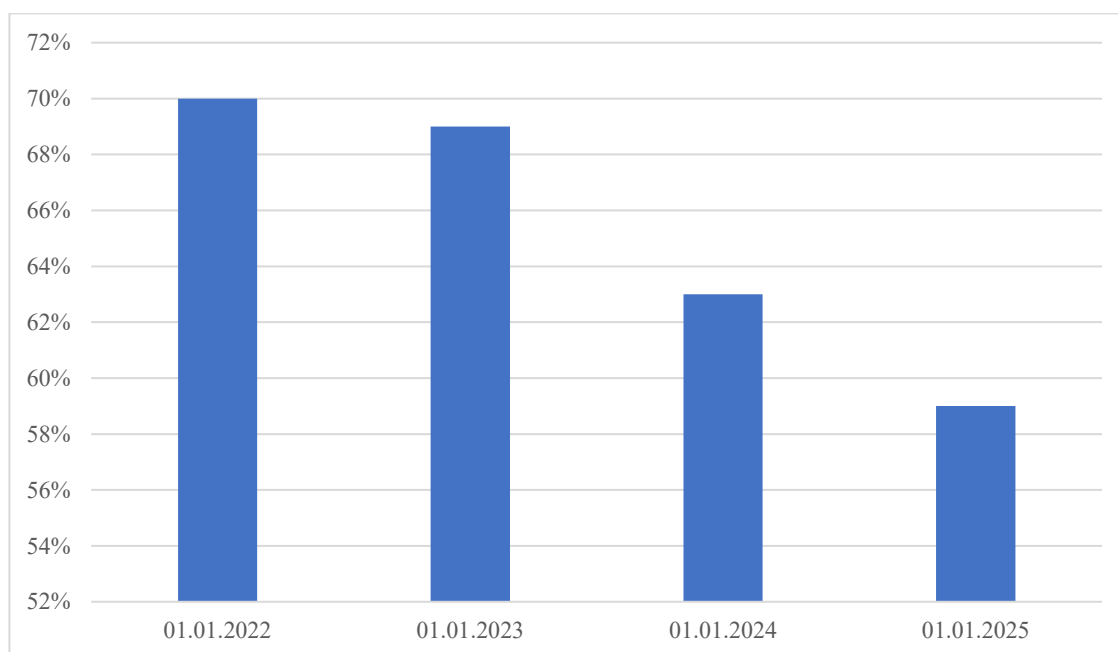

Рис. 2.1. Рівень непрацюючих кредитів АТ КБ «ПриватБанк»,%

*Джерело: сформовано автором на основі [4]

Як видно з графіка на рисунку 2.1., у період з 01.01.2022 по 01.01.2025 рівень непрацюючих кредитів у «ПриватБанку» демонстрував стійку тенденцію до зниження. Якщо на початок 2022 року частка проблемних активів становила близько 70%, то вже станом на 1 січня 2025 року вона скоротилася до 59%. Така позитивна динаміка свідчить про системну роботу банку з очищення балансу, удосконалення процедур кредитного скорингу, підвищення якості оцінки кредитоспроможності позичальників та ефективну роботу з проблемною заборгованістю. Зниження частки NPL сприяє зміцненню довіри клієнтів і

партнерів, покращенню фінансової стійкості установи та посиленню її конкурентних позицій на банківському ринку України.

У сучасних умовах функціонування банківського сектору України ефективне управління ризиками відіграє ключову роль у забезпеченні стабільності та надійності фінансових установ, особливо таких системно важливих, як АТ КБ «ПриватБанк». З огляду на масштаб його кредитного портфеля та вплив макроекономічних чинників – коливання валютного курсу, зниження платоспроможності позичальників, геополітичну нестабільність – банк змушений приділяти особливу увагу питанням мінімізації кредитних ризиків. Відтак система управління ризиками стає не лише інструментом контролю, а й стратегічним елементом управління розвитком банку [23].

Крім того, банк систематично аналізує якість активів, проводить стрес-тестування кредитного портфеля, оцінює галузеві ризики та коригує політику кредитування відповідно до макроекономічних змін. Важливу роль у цьому процесі відіграє цифровізація управлінських процедур, що забезпечує оперативне виявлення ризиків і своєчасне прийняття рішень. Паралельно ПриватБанк здійснює постійне навчання персоналу в напрямку ризик-менеджменту, підвищуючи загальну ефективність управління кредитними ризиками.

Загалом, діяльність ПриватБанку у сфері управління ризиками є не лише реакцією на виклики середовища, але й стратегічним напрямом підтримання власної конкурентоспроможності на ринку кредитування. Такий підхід дозволяє банку залишатися ключовим кредитором у національній економіці, забезпечуючи доступ до фінансування як для домогосподарств, так і для бізнесу, одночасно зберігаючи фінансову стійкість та контрольовану структуру активів.

Узагальнюючи результати оцінки діяльності АТ КБ «ПриватБанк» на кредитному ринку, варто відзначити його ключову роль як найбільшої фінансової установи в Україні, яка значною мірою формує поточний стан і

тенденції розвитку національного кредитного простору. ПриватБанк виступає системно важливим елементом банківської інфраструктури країни, володіючи найбільшим за обсягом кредитним портфелем та охоплюючи широкий спектр клієнтських груп – від фізичних осіб до суб'єктів підприємницької діяльності. Протягом 2022–2024 років банк демонстрував позитивну динаміку зростання основних фінансових показників, зокрема обсягу кредитного портфеля, депозитної бази та ліквідних активів, що свідчить про стабільне зростання клієнтської довіри та ефективну операційну модель.

Зростання фінансових результатів супроводжувалося підвищенням прибутковості банківських операцій та оптимізацією структури активів і пасивів. Покращення ключових показників ліквідності та капіталізації засвідчує здатність банку ефективно реагувати на зміни ринкового середовища й підтримувати належний рівень фінансової стійкості.

Поряд із цим, важливим досягненням ПриватБанку є послідовне зниження частки непрацюючих кредитів (NPL), що є індикатором підвищення ефективності управління кредитними ризиками. Це зумовлено не лише підвищенням якості ризик-менеджменту, а й глибшою диверсифікацією портфеля, розвитком цифрових сервісів та переходом до клієнтоорієнтованої моделі банківського обслуговування. Незважаючи на високий абсолютний обсяг проблемної заборгованості, частка NPL зменшилася до 63% станом на початок 2024 року, що є позитивним сигналом для ринку в цілому [4].

2.3 Необхідність ефективної державної політики у стимулюванні розвитку кредитного ринку

У сучасних умовах трансформації національної економіки кредитний ринок відіграє ключову роль у забезпеченні інвестиційної активності, підтримці малого та середнього бізнесу, а також у формуванні доступу до фінансових ресурсів для населення. Ефективне функціонування кредитного ринку неможливе без активної участі держави, яка через регуляторну, монетарну,

фіскальну та інституційну політику формує сприятливе середовище для розвитку кредитних відносин.

Державна політика у цій сфері має подвійне завдання: з одного боку – створення умов для фінансової стабільності та захисту прав споживачів, а з іншого – стимулювання кредитної активності, розширення фінансової інклюзії та розвиток сучасної кредитної інфраструктури.

Унаслідок повномасштабної військової агресії проти України державна політика в сфері кредитування зазнала істотної трансформації. Центральним завданням стало не лише підтримання фінансової стабільності, а й забезпечення безперервного функціонування банківської системи, державних фінансів та об'єктів критичної інфраструктури. У таких умовах пріоритетним вектором державної політики є забезпечення ліквідності, оперативне антикризове реагування, а також підтримка обороноздатності країни через фінансування бюджету [35].

З огляду на надзвичайну волатильність і зниження дієвості ринкових інструментів, Національний банк України (НБУ) тимчасово відмовився від реалізації монетарної політики у форматі інфляційного таргетування. Було призупинено використання ключової облікової ставки як головного інструменту, а валютний курс було частково фіксовано для уникнення девальваційних шоків. Замість цього акцент зміщено на адміністративні обмеження та операційну гнучкість у наданні ліквідності.

Законодавчі зміни, пов'язані з введенням воєнного стану, дозволили НБУ здійснювати пряму купівлю державних облігацій на первинному ринку, що де-факто є формою монетизації бюджетного дефіциту. Водночас регулятор дотримується принципу обмеженого фінансування винятково критичних видатків оборонного характеру. Забезпечено прозорість таких операцій для запобігання фіскальному домінуванню та девальваційним ризикам.

Також варто розглянути антикризові заходи, що впроваджує НБУ та їх характеристику в табл. 2.9.

Таблиця 2.9

Антикризові заходи НБУ та їх характеристика*

Антикризові заходи НБУ	Характеристика/Мета
Призупинення використання облікової ставки	Обмежена дієвість процентного каналу трансмісії
Адміністративні обмеження на валютному ринку	Зниження тиску на резерви, стримування паніки
Купівля ОВДП на первинному ринку	Підтримка фінансування критичних витрат державного бюджету
Відмова від макропрогнозів	Високий рівень невизначеності у зв'язку з активною фазою війни

*Джерело: розроблено автором на основі [2]

НБУ здійснює постійний моніторинг фінансової системи й адаптує монетарну політику відповідно до змін зовнішніх і внутрішніх факторів. Підтримання високої ліквідності банків, використання механізмів рефінансування, а також зміцнення взаємодії з урядом дозволили оперативно реагувати на виклики війни.

Окрему увагу приділено:

- стримуванню інфляції в умовах порушення логістики;
- збереженню стабільності банківських операцій;
- недопущенню знецінення гривні через відтік капіталу;
- запобіганню фіскальному витісненню приватного кредитування.

Ключовим аспектом є тісна координація з Кабінетом Міністрів та міжнародними партнерами (МВФ, ЄС, Світовий банк), що дозволяє забезпечити фінансову підтримку, спрямовану на відновлення інфраструктури, підтримку гуманітарної сфери та посилення макрофінансової стійкості. Також важливою складовою стала міжнародна кампанія тиску на РФ через фінансові санкції.

У перспективі, за умов зменшення бойових дій і стабілізації економіки, НБУ планує:

- повернутись до інфляційного таргетування;

- скасувати адміністративні обмеження на валютному ринку;
- поновити макроекономічне прогнозування;
- посилити прозорість політики облікової ставки;
- відмовитись від фінансування дефіциту бюджету.

Державна політика у сфері кредитування в умовах воєнного стану орієнтована на підтримку фінансової стабільності, гнучке управління монетарними інструментами, прозоре обслуговування потреб оборонного сектору, та водночас – на утримання довіри до НБУ та збереження умов для післявоєнного відновлення. Такий баланс дозволяє зберегти стійкість банківської системи й забезпечити базис для майбутньої економічної трансформації [7].

Монетарна політика, що реалізується Національним банком України, є ключовим інструментом регулювання кредитної активності в економіці.

Монетарну (грошово-кредитну) політику зазвичай класифікують за декількома ознаками, серед яких одним із ключових є напрям дії та міра впливу засобів регулювання на грошову пропозицію. За цим підходом виділяють два крайні режими – політику монетарної експансії (розширення) та політику рестрикції (стискання). Залежно від цільової ситуації в економіці застосовують і проміжні варіанти – рефляцію та дезінфляцію – які поєднують обережне регулювання з прагненням уникнути надто різких коливань.

Політика експансії полягає в активному та швидкому зростанні грошової маси в обігу. Це призводить до «здешевлення» грошей та інфляційного тиску – через попит, що зростає. За такого режиму здійснюється поступове ослаблення контролю над емісією, зниження облікової ставки, зменшення резервних вимог для банків, спрощення умов рефінансування. Метою таких заходів зазвичай є стимулювання ділової активності, підтримка зростання виробництва і зайнятості. У короткостроковій перспективі це справді може призводити до прискорення кредитування, підвищення інвестицій і зростання ВВП.

Проте надмірна або зтяжна експансія може обернутись небажаними наслідками: стрімке підвищення інфляції, знецінення заощаджень, погіршення платіжного балансу. Саме тому використання політики експансії в нормальних умовах обмежується, а її застосування потребує ретельного контролю [18].

Рефляція або «м'яка інфляція» – це помірне зростання грошової маси з контролем темпів інфляції. Під час рефляції влада намагається поступово повернутися до попередніх рівнів цін і кредитної активності після періоду рестрикції чи дефляції. Ця політика дозволяє підтримувати економічний стимул, водночас не допускаючи різких інфляційних стрибків. Рефляція особливо корисна в умовах поступового відновлення економічної активності або після надмірної жорсткості в грошово-кредитному режимі.

Рестрикційна грошово-кредитна політика передбачає зменшення грошової пропозиції, жорсткішу емісійну політику, зниження рефінансування та посилення облікових нормативів банків. Як правило, цей режим використовується в умовах високої інфляції, щоб «захолостити» економіку й стримати подальше зростання цін. Водночас рестрикція може пригальмувати кредитування, знизити ділову активність і призвести до уповільнення зростання або навіть рецесії.

Дезінфляційна політика – це м'який варіант рестрикції, який націлений на поступове зниження інфляції без різкого натиску на економіку. У такому режимі грошова маса скорочується повільно, з урахуванням потреб реального сектору. Це дозволяє уникнути глибокого падіння виробництва або надмірного скорочення зайнятості. Дезінфляція часто виступає як компроміс між потребою стримати інфляцію і уникнути різкого гальму економіки.

На таблиці 2.10 візуалізовано характерні етапи реалізації чотирьох типів монетарної політики – експансійної, рестрикційної, рефляційної та дезінфляційної – у розрізі двох ключових макроекономічних показників: індексу цін (відображає рівень інфляції) та динаміки зростання ВВП.

Таблиця 2.10

Типи монетарної політики*

Індекс цін, %	Динаміка ВВП, %	Тип монетарної політики
100	1,0	Експансійна
200	2,5	Експансійна
150	2,8	Рестрикційна
120	2,5	Рестрикційна
130	2,2	Рестрикційна
140	2,4	Рефляційна
170	3,0	Рефляційна
150	3,2	Рефляційна
160	3,5	Дезінфляційна
140	3,0	Дезінфляційна
130	2,8	Дезінфляційна

*Джерело: розроблено автором на основі [13]

Отже таблиця 2.10 демонструє, як впливає зміна грошово-кредитної політики на темпи економічного зростання та інфляційні процеси:

1. У фазі експансії спостерігається стрімке зростання інфляції, яке, хоч і супроводжується зростанням ВВП, несе ризик перегріву економіки.
2. Рестрикція, навпаки, призводить до різкого спаду індексу цін, проте також супроводжується зниженням ВВП, хоч і з деяким часовим лагом.
3. Рефляційна політика забезпечує незначне зростання як цін, так і ВВП, але в контрольованих межах, що свідчить про стабілізаційний характер таких заходів.
4. Під час дезінфляції індекс цін знижується помірно, а темпи зростання ВВП продовжують залишатися позитивними – хоч і не такими високими, як за експансії.

Як висновок, таблиця 2.10 ілюструє, що найбільш збалансованими та ефективними для забезпечення економічної стабільності є саме рефляційна та

дезінфляційна моделі монетарної політики. Вони дозволяють регулювати інфляцію без істотного гальмування темпів економічного зростання, тоді як надмірна експансія або жорстка рестрикція мають суттєві негативні наслідки.

За наступним критерієм монетарну політику поділяють за типом цільового орієнтира на: масову (контроль грошей в обігу), курсове таргетування (стабільність обмінного курсу) та інфляційне таргетування (контроль рівня інфляції). Облікова ставка НБУ є основним інструментом регулювання: її підвищення стримує інфляцію та кредитування, а зниження стимулює попит на кредити, хоча в кризових умовах ефективність цього інструменту обмежена.

Облікова ставка НБУ є основним інструментом регулювання: її підвищення стримує інфляцію та кредитування, а зниження стимулює попит на кредити, хоча в кризових умовах ефективність цього інструменту обмежена. [31].

Національний банк підтримує ліквідність банків через рефінансування та цільові інтервенції, що дозволяє забезпечувати кредитування реального сектора та фінансувати критичні бюджетні потреби. Комплексна взаємодія фіскальних, монетарних і регуляторних інструментів забезпечує фінансову стабільність і стимулює кредитну активність. Особливо важлива здатність НБУ адаптувати політику до кризових умов, підтримуючи ліквідність, контролюючи облікову ставку та валютні операції для запобігання економічним ударам. [30].

Висновки до другого розділу

Аналіз ключових показників свідчить про структурні проблеми кредитного ринку України, зокрема високу частку непрацюючих кредитів у деяких банках, концентрацію ризиків у державному секторі та обмежену кредитну активність. Незважаючи на певну стабілізацію, збереження високого рівня NPL та нерівномірна динаміка активів і пасивів свідчать про потребу в подальших реформах системи управління ризиками, посиленні контролю за якістю кредитних портфелів і зміцненні довіри до банківської системи загалом.

Результати оцінки діяльності АТ КБ «ПриватБанк» свідчать, що банку вдалося забезпечити зростання активів, зберігаючи при цьому фінансову стійкість і продовжуючи виконувати соціальну функцію щодо забезпечення доступу до кредитних ресурсів для населення і бізнесу.

Державна політика у сфері розвитку кредитного ринку має багатоаспектний характер, поєднуючи гнучке регулювання з інституційною підтримкою та правовими механізмами захисту. Комплексне поєднання монетарних, фіскальних та регуляторних інструментів забезпечує не лише стабільне функціонування фінансової системи, а й створює фундамент для сталого зростання економіки в умовах внутрішніх і зовнішніх викликів.

РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ ТА НАПРЯМИ ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ КРЕДИТНОГО РИНКУ УКРАЇНИ

3.1 Міжнародний досвід кредитної діяльності банківських установ

У сучасному глобалізованому фінансовому середовищі питання ефективної організації та регулювання кредитної діяльності банківських установ набуває особливої ваги. Практика провідних країн світу демонструє широкий спектр підходів до організації кредитної політики банків, запобігання ризикам, забезпечення прозорості та дотримання принципів відповідального кредитування. Аналіз міжнародного досвіду дозволяє визначити низку моделей і стратегій, які потенційно можуть бути адаптовані до українських реалій з урахуванням національної специфіки фінансової системи.

Зокрема, країни Європейського Союзу орієнтуються на комплексне нормативне регулювання кредитного процесу, чільне місце в якому посідають вимоги директив ЄС, стандарти Базельського комітету та діяльність національних регуляторів. Центральним елементом є оцінка кредитоспроможності позичальників, яка ґрунтується на обов'язковій верифікації доходів, оцінці вартості застави та ретельному фінансовому аналізу. Особлива увага приділяється створенню єдиних кредитних реєстрів, що підвищує прозорість ринку та запобігає надмірному кредитному навантаженню на позичальників [14].

У США банківська система застосовує більш ринково орієнтовану модель, в якій велике значення мають внутрішні стандарти банків, конкуренція на ринку кредитних продуктів та розвинена інфраструктура бюро кредитних історій. Водночас американський досвід вказує на необхідність ефективного державного нагляду та періодичного стрес-тестування банківської системи, що особливо проявилось після фінансової кризи 2008 року.

Методи грошово-кредитного регулювання, як свідчить досвід США, діляться на дві групи. До першої групи належать загальні методи, що впливають на ринок позичкових капіталів, а до другої – селективні методи, які запроваджуються і призначаються для регулювання окремих видів кредитів та кредитування окремих галузей. У практиці селективні методи застосовуються як додаткові до загальних. Прикладами селективного регулювання можемо вважати встановлення лімітів щодо переобліку векселів для окремих банківських установ або ж темпи росту кредитних операцій (рис. 3.1).

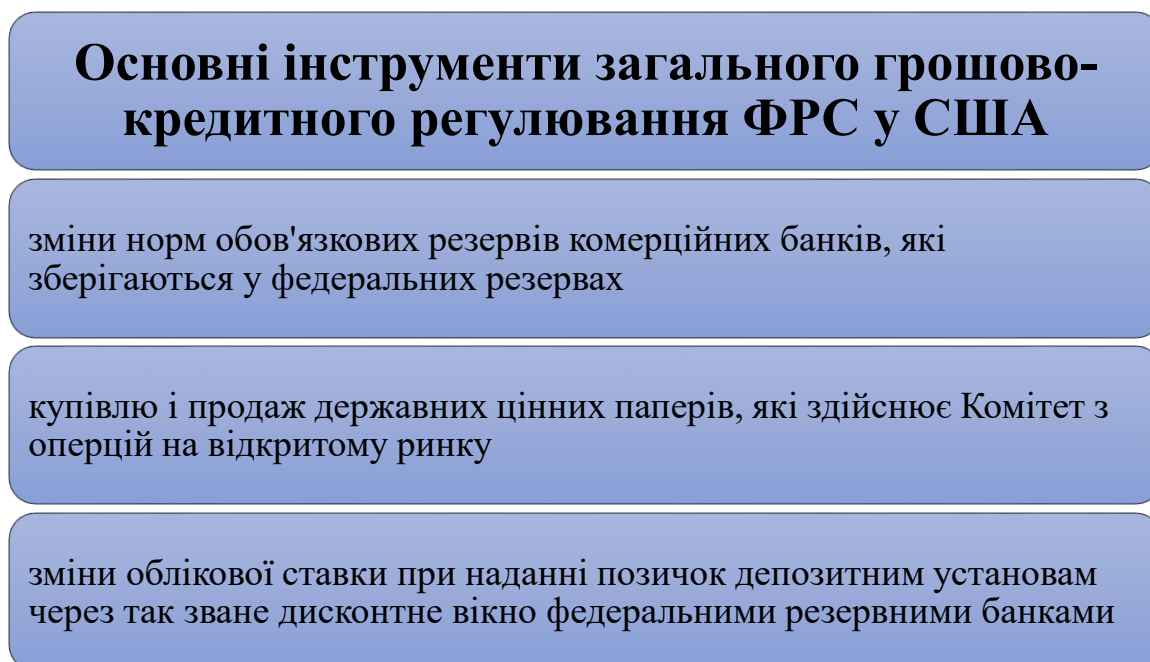

Рис. 3.1. Основні інструменти грошово-кредитного регулювання ФРС у США

*Джерело: сформовано автором на основі [14]

Таким чином, на рисунку 3.1. представлено основні інструменти загального грошово-кредитного регулювання ФРС США, які формують ключові засади функціонування кредитної політики та монетарного впливу на економіку.

Такий комплексний підхід до монетарного регулювання дозволяє ФРС гнучко впливати на грошову масу, кредитну активність банків, інфляцію та економічне зростання. У контексті вивчення міжнародного досвіду кредитної

діяльності банківських установ цей приклад є показовим з точки зору ефективного поєднання макропруденційної політики з мікрорівневим наглядом, що забезпечує як фінансову стабільність, так і стимулювання економіки. Для України застосування подібних підходів могло б стати основою для модернізації системи регулювання кредитного ринку, зокрема в частині управління ліквідністю, формування антикризових резервів та підтримки довгострокового кредитування.

Країни Азії, зокрема Японія та Південна Корея, демонструють високу ефективність у застосуванні державних інструментів стимулювання кредитування – наприклад, державних гарантій, фондів підтримки МСБ, а також програм рефінансування. Такий підхід дозволяє знизити кредитні ризики комерційних банків і водночас підтримати економічну активність у пріоритетних секторах.

Впровадження ESG-принципів (Environmental, Social, Governance – екологічні, соціальні та управлінські чинники) в кредитну діяльність банківських установ стало ключовим вектором трансформації фінансового сектору у багатьох країнах світу. Такий підхід передбачає, що кредитні організації під час ухвалення рішень про фінансування враховують не лише фінансову спроможність позичальника та економічну ефективність проекту, але й його довгостроковий вплив на навколишнє середовище, соціальну стабільність і якість корпоративного управління [27].

У ряді держав ESG-індикатори вже інституційно закріплені у нормативній базі. Наприклад, у країнах ЄС банки зобов'язані здійснювати ESG-скринінг проєктів, оцінюючи викиди парникових газів, дотримання прав людини, трудові стандарти, антикорупційні політики тощо. У деяких юрисдикціях національні регулятори вимагають звітування про «зелені» активи та вплив кліматичних ризиків на фінансову стабільність банків.

Це суттєво змінює архітектуру кредитного аналізу: відбувається перехід від вузькоекономічної моделі оцінки до багатовимірної аналізу, в якому

ризика сталого розвитку розглядаються як рівнозначні фінансовим ризикам. Наприклад, банк може відмовити у фінансуванні індустріального проєкту, якщо він передбачає вирубку лісу або негативно впливає на місцеві громади, навіть за умови високої рентабельності.

Застосування ESG-критеріїв також позитивно впливає на імідж і довіру до банку, сприяє підвищенню вартості активів, зниженню репутаційних ризиків та залученню міжнародного фінансування (зокрема, в рамках «зелених облігацій» чи програм ООН із розвитку сталого фінансування).

У перспективі, такий підхід сприяє інтеграції кредитного ринку у глобальні тренди сталого розвитку, підвищує його адаптивність до екологічних, соціальних та етичних викликів XXI століття, і водночас закладає нові стандарти банківської відповідальності та інноваційності [31].

В умовах динамічної трансформації фінансового сектору України та інтеграції національної економіки у глобальні ринки, особливої актуальності набуває всебічне вивчення міжнародного досвіду у сфері кредитної діяльності та структурного розвитку банківської системи. Поступове ускладнення банківських операцій, зростання кількості фінансових послуг, розвиток нових цифрових форматів банкінгу, а також тенденція до злиття національного банківського капіталу з іноземними фінансовими структурами потребують перегляду традиційних підходів до організації кредитування.

У цьому контексті важливим завданням є формування ефективної та адаптивної моделі функціонування банківської системи, яка враховує не лише поточні внутрішні виклики (економічна нестабільність, воєнний стан, зниження платоспроможності позичальників), але й зовнішні тренди – включаючи стандарти ЄС, вимоги міжнародних фінансових інституцій, глобальні нормативи управління ризиками та сталого розвитку.

Необхідність впровадження більш гнучких і водночас надійних механізмів внутрішнього банківського аудиту, ефективного нагляду та контролю за кредитною діяльністю обумовлена як потребами зменшення

системних ризиків, так і прагненням підвищити довіру до фінансових установ. Оптимізація структури банківського сектору з урахуванням зарубіжних практик дає змогу не лише посилити фінансову стійкість, але й активізувати участь банків у довгостроковому кредитуванні економіки, включаючи розвиток малого й середнього бізнесу, інфраструктурних проєктів та інновацій.

Таким чином, аналіз і адаптація найкращих міжнародних практик у сфері банківської кредитної діяльності виступає стратегічно важливим напрямом модернізації фінансової системи України та забезпечення її конкурентоспроможності в умовах глобальних викликів.

У міжнародній практиці поряд з універсальними та спеціалізованими банками діють і електронні банки (таблиця 3.1)

Таблиця 3.1

Система міжнародних банківських установ *

Види банківських установ				
↓	↓	↓	↓	↓
Універсальні комерційні банки	Ощадні банки	Спеціалізовані банки	Електронні (Інтернет банки)	
↓				
↓	↓	↓	↓	↓
Кооперативні банки	Іпотечні банки	Клірингову банки	Поштові банки	Комунальні банки

*Джерело: сформовано автором на основ [24].

Таблиця 3.1 класифікує види банківських установ, що функціонують у світовій практиці, за основними типами їхньої спеціалізації та призначення. Вона поділяє банки на чотири великі групи:

1. Універсальні комерційні банки – обслуговують широкий спектр клієнтів і операцій, включаючи кооперативні банки, які діють на принципах взаємодопомоги.

2. Ощадні банки – зосереджені на прийманні депозитів та заощаджень, наприклад, іпотечні банки, які спеціалізуються на довгостроковому кредитуванні під заставу нерухомості.

3. Спеціалізовані банки – виконують окремі функції, наприклад клірингову, поштові, комунальні та інші.

4. Електронні (інтернет-банки) – працюють онлайн без фізичних відділень, забезпечуючи швидке та зручне обслуговування [18].

Розвиток банківського сектору є одним із ключових чинників стабільності національної економіки, оскільки саме через банківські установи відбувається перерозподіл фінансових ресурсів, кредитування суб'єктів господарювання та забезпечення платіжної інфраструктури. Ефективність функціонування банківської системи значною мірою залежить від рівня її диверсифікації, спеціалізації окремих установ та здатності адаптуватися до потреб різних груп клієнтів.

Досвід розвинених країн свідчить, що диверсифікація банківських установ забезпечує вищу фінансову інклюзію, стійкість системи до криз та кращу відповідність послуг специфічним потребам ринку. Україні доцільно розширювати типологію банків, зокрема розвивати інтернет-банкінг, муніципальні банки та посилювати роль спеціалізованих установ для окремих галузей економіки.

Впровадження таких заходів сприятиме більш ефективному розподілу фінансових ресурсів, підвищенню доступності кредитів для малого та середнього бізнесу, а також стимулюватиме інноваційний розвиток економіки. Крім того, розширення банківської типології дозволить посилити конкуренцію на ринку, що сприятиме підвищенню якості фінансових послуг і зниженню їх вартості для споживачів.

Зауважимо, що співвідношення чисельності населення та кількості банківських установ у різних країнах неоднакове (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Дані щодо кількості банків на 100 тис. осіб у різних країнах світу*

Країна	Населення, тис. осіб	Кількість банків	Кількість банків на 100 тис. осіб
Люксембург	412	210	51
Ірландія	3 500	1 040	29,7
Італія	57 180	876	15,3
Австрія	8 188	906	11,1
Канада	30 000	2 350	7,8
Фінляндія	5 116	361	7,1
Норвегія	4 300	216	5,0
Німеччина	80 000	4 000	5,0
Японія	127 000	6 200	4,9
Швейцарія	7 801	375	4,8
Франція	60 180	2 200	3,6
США	263 034	8 620	3,3
Великобританія	58 258	492	0,8
Іспанія	57 333	387	0,7
Україна	48 055	161	0,3
Данія	81 817	201	0,2

*Джерело: сформовано автором на основі [31]

Проаналізувавши дані з таблиці 3.2., можна зробити висновки, що очолює рейтинг Люксембург із показником 51 банк на 100 тис. осіб, що свідчить про надзвичайно високу концентрацію банків, зумовлену фінансовою спеціалізацією країни. За ним ідуть Ірландія, Італія, Австрія.

У розвинених державах, таких як Німеччина, Японія, США, показники коливаються в межах 3–5 банків на 100 тис. осіб, що свідчить про стабільну банківську систему з високою діджиталізацією та концентрацією банківських послуг. У Великобританії, Іспанії та особливо в Україні (0,3) та Данії (0,2) спостерігається відносно низька щільність банківських установ, що може вказувати на високий рівень централізації фінансових послуг, розвиток онлайн-банкінгу або недостатню фінансову інклюзію населення.

Україна суттєво відстає від більшості країн за рівнем насиченості банківськими установами. Це створює потенційні бар'єри до доступу населення до фінансових ресурсів, особливо в сільських і віддалених регіонах. У контексті міжнародного досвіду Україні доцільно розглядати можливості диверсифікації банківського сектору, розвитку інноваційних форм банкінгу (наприклад, поштових або електронних банків), а також залучення іноземного капіталу для підвищення доступності банківських послуг.

3.2 Напрямки подальшого розвитку кредитного ринку

У сучасних умовах нестабільної макроекономічної ситуації, високої конкуренції та цифрової трансформації фінансового сектору інноваційні інструменти набувають вирішального значення для розвитку кредитного ринку. Україна, як частина глобальної фінансової системи, активно впроваджує нові підходи до кредитування, що ґрунтуються на технологіях, гнучкості продуктів і персоналізації фінансових послуг. Це дає змогу фінансовим установам підвищити ефективність кредитного процесу, розширити клієнтську базу та знизити ризики [24].

Розгляд інновацій у сфері кредитування є актуальним, оскільки саме ці механізми дозволяють фінансовим установам швидко реагувати на зміни попиту, змінювати традиційні моделі взаємодії з позичальниками та підвищувати рівень фінансової інклюзії.

Сучасна фінансова система стрімко трансформується під впливом технологій, що змінюють як зміст, так і функції традиційних інструментів. Новітні фінансові інструменти відзначаються багатофункціональністю та високим рівнем інноваційності. Вони охоплюють похідні цінні папери, структуровані продукти для управління ризиками, а також соціально-екологічні облігації, які поєднують фінансову дохідність із цілями сталого розвитку. Паралельно з цим, активне поширення цифрових активів – зокрема криптовалюти і токенизованих ресурсів – сприяє децентралізації фінансового

посередництва, розширюючи доступ до капіталу та ліквідності.

Ключовим чинником цієї трансформації є використання таких технологій, як блокчейн, штучний інтелект, хмарні обчислення та цифрові валюти центральних банків. Їх впровадження підвищує ефективність, прозорість та доступність фінансових операцій. Завдяки інтелектуальним алгоритмам посилюється точність аналітики, оптимізуються внутрішні процеси, а також покращується кіберзахист. Проте широке впровадження таких рішень актуалізує потребу в нових підходах до регулювання, управління ризиками та формування довіри до інноваційних продуктів серед споживачів і інвесторів [17].

У банківському секторі інновації змінюють саму природу бізнес-моделей: пріоритет надається клієнтоорієнтованості, обробці великих обсягів даних, інтеграції з цифровими платформами та використанню відкритих API. Фінтех-рішення дозволяють банкам не лише скоротити витрати, але й підвищити точність ризик-менеджменту, ефективність комплаєнсу та оперативність обслуговування клієнтів. Водночас конкуренція з боку небанків та технологічних компаній змушує традиційні установи активніше шукати нові джерела доходу, зокрема в аналітичних і сервісних напрямках.

У підсумку, інновації у фінансовому секторі сприяють не лише технологічному оновленню інструментарію, а й формуванню нових моделей ринкової поведінки. Вони розширюють можливості економічного розвитку, зміцнюють зв'язки між фінансовими сегментами та забезпечують адаптацію до глобальних цифрових трендів. Разом із тим, забезпечення ефективного й безпечного функціонування інноваційного середовища потребує посиленої ролі регуляторів, оновлення нормативної бази та підвищення цифрової грамотності учасників ринку.

Важливим фактом забезпечення економічної безпеки держави є те, що саме інноваційна діяльність сприяє розвитку кредитного ринку та сприяє накопиченню капіталу всередині країни, що забезпечує подальше економічне

зростання.

Отже, інновації на кредитному ринку охоплюють широкий спектр напрямів, які впливають на інноваційний розвиток банківських і небанківських установ. Серед таких цифрових інновацій варто виокремити насамперед такі:

- інновації дистанційного обслуговування;
- біометрична ідентифікація (BankID);
- хмарні сервіси;
- штучний інтелект;
- р2р кредитування [33].

Розглянемо більш детально розвиток вищезазначених цифрових інновацій на кредитному ринку України.

Інновації в сфері дистанційного обслуговування займають ключову позицію в розвитку сучасного кредитного ринку України. Банківські та небанківські установи активно впроваджують цифрові технології, що дозволяють дистанційно надавати широкий спектр послуг – від базових запитів щодо залишків на рахунках до повноцінного оформлення кредитів, відкриття депозитів і валютних операцій.

Найбільш поширеними формами такого обслуговування є інтернет-банкінг та мобільний банкінг, які забезпечують клієнтам зручний доступ до фінансових продуктів без необхідності фізичного відвідування відділень. Зростання популярності цих каналів упродовж останнього десятиліття є закономірною реакцією на підвищення рівня проникнення Інтернету в побут громадян.

Особливу актуальність дистанційні канали набувають завдяки можливості здійснювати платежі, проводити взаєморозрахунки, оплачувати комунальні послуги й зв'язок, що суттєво економить час клієнтів і знижує операційне навантаження на персонал банків. Найпопулярнішою серед послуг дистанційного банкінгу залишається перегляд балансу рахунку в режимі реального часу, оскільки вона є безкоштовною, швидкою та не потребує

спеціальних навичок [33].

Отже, інновації у сфері дистанційного обслуговування не лише сприяють підвищенню зручності та доступності кредитних послуг для населення, а й формують нові конкурентні умови для учасників ринку.

BankID НБУ – це сучасна національна система дистанційної електронної ідентифікації, що забезпечує захищену передачу персональних даних користувачів від банків до організацій, які надають їм цифрові послуги. Вона стала ключовим інструментом цифрової трансформації фінансового сектору, зокрема кредитування. Запроваджена у 2015 році, ця система постійно вдосконалюється: нещодавно Національний банк оновив порядок підключення, уточнив перелік необхідних документів і спростив технічні умови приєднання нових вузлів, включаючи державні портали та сервіси.

На сьогодні, за даними Національного банку, BankID активно інтегрується в державні та фінансові сервіси, і є одним із базових інструментів перевірки особи при укладанні кредитних договорів, реєстрації в електронних кабінетах клієнтів та здійсненні інших операцій, що вимагають підтвердження особистості.

Використання хмарних технологій у фінансовій сфері України отримало потужний поштовх після 2014 року, а з 2021 року цей напрямок стрімко активізувався. Перехід банків і фінансових компаній на хмарну інфраструктуру зумовлений не лише економічною доцільністю, а й потребою в мобільності, кіберзахисті та стабільності. До війни хмарний ринок в Україні зростав на понад 40% щорічно, причому більшість сервісів надають міжнародні компанії, як-от Amazon Web Services та Microsoft Azure [33].

У 2021 році вже 65% банків скористалися перевагами хмарної інфраструктури, тоді як небанківські фінансові установи проявили меншу активність, що негативно вплинуло на їхню операційну стійкість після початку повномасштабної війни. Хмарні рішення дозволяють значно підвищити ефективність обробки даних, автоматизувати кредитний скоринг,

пришвидшити розгляд заявок і розширити доступ клієнтів до сервісів. Для кредитних спілок, лізингових компаній і ломбардів це може стати точкою росту конкурентоспроможності у цифровому середовищі.

Упродовж останніх років технології штучного інтелекту (ШІ) та машинного навчання (МН) активно інтегруються в кредитну інфраструктуру України, формуючи нову якість у взаємодії фінансових установ з клієнтами. Як підтверджує Національний банк України, у 2024 році відбувається активний розвиток фінтех-екосистем, де штучний інтелект розглядається не лише як інструмент автоматизації, але і як стратегічна платформа трансформації фінансового сектору.

Одним із ключових напрямів є оптимізація кредитного аналізу, де алгоритми ШІ дозволяють банкам швидко та з високою точністю оцінювати платоспроможність клієнтів. Це здійснюється на основі аналізу історичних даних, транзакційної активності, рівня доходів і навіть поведінкових індикаторів.

Кібербезпека і боротьба з шахрайством – ще один важливий аспект застосування ШІ. Завдяки аналізу великих потоків даних у реальному часі штучний інтелект виявляє аномальні транзакції, знижуючи ризик фінансового шахрайства. Цей функціонал особливо активно використовується в ПриватБанку, Райффайзен Банку та Credit Agricole.

Обслуговування клієнтів також зазнає трансформації: впровадження чат-ботів і віртуальних помічників дозволяє персоналізувати комунікацію з клієнтом, забезпечуючи оперативну підтримку в будь-який час. У багатьох банках такі сервіси вже стали стандартом.

У сфері операційної автоматизації ШІ допомагає обробляти кредитні заявки, розпізнавати документи, формувати електронні кредитні досьє. Завдяки цьому значно знижуються витрати часу та людських ресурсів, що особливо важливо для обслуговування фізичних осіб і малого бізнесу.

Ще один напрям це аналітика і прогнозування, де штучний інтелект

аналізує тренди попиту на фінансові продукти, оцінює ринкові ризики, моделює поведінку споживачів. Це дозволяє установам точніше планувати стратегії та оптимізувати структуру кредитного портфеля.

Важливо, що успішне впровадження ШІ неможливе без якісних даних, розробки етичних і прозорих алгоритмів, а також належної підготовки персоналу та дотримання регуляторних вимог.

Сучасні фінансові технології докорінно змінюють традиційні підходи до надання банківських послуг. Завдяки цифровізації та розвитку інтернет-платформ з'явилися нові форми взаємодії між позичальниками та інвесторами, які дають змогу здійснювати фінансові операції без участі класичних банківських посередників. Одним із таких інноваційних напрямів став фінтех-сектор, що включає сервіси мобільних платежів, краудфандинг, криптовалютні операції та P2P-кредитування [15].

Ринок P2P-кредитування став популярним, коли підприємствам стало необхідно отримувати кредити швидше, ніж у банках, а інвестори могли отримувати більший прибуток, ніж від депозитів. Відмова від посередників і пряма співпраця – світовий тренд. Такий формат кредитування дозволяє швидко та ефективно поєднувати потреби позичальників і інвесторів, знижуючи витрати на обслуговування та оцінку ризиків. P2P-платформи також сприяють фінансовій інклюзії, відкриваючи доступ до кредитів для тих, хто не має можливості отримати банківське фінансування.

В Україні ринок P2P-кредитування перебуває у стадії свого становлення. Попри відносно невеликий обсяг ринку, спостерігається стабільне зростання кількості користувачів та обсягів укладених угод. Розвиток цього сегмента сприяє диверсифікації джерел фінансування для малого бізнесу та приватних позичальників, а також підвищує конкуренцію серед фінансових установ.

Найпопулярніші P2P-платформи наведені в табл. 3.3.

Таблиця 3.3

Характеристика стану P2P платформ в Україні*

Р2Р платформа	Мінімальна сума інвестиції, грн	Мінімальна сума кредиту, грн	Максимальна сума кредиту, грн	Рентабельність	Умови інвестування	Гарантії
Finhub (споживчі/бізнес кредити)	500	5100	20 000	від 20% річних	3–12 місяців	–
AFA (бізнес-кредити)	10 000	–	500 000	10–20% річних	–	Застава
MOCash (кредити для бізнесу)	1 000	50	500 000	25–35% річних	6–18 місяців	Страхування
Instream (бізнес кредити)	–	50 000	1 000 000	Індивідуально залежно від конкретного проекту та термінів	Визначається інвестором	Застава
uCredit (підприємницькі кредити)	–	-	50 000	30% річних	До 12 місяців	–
Толлленд (споживчі кредити)	–	–	3 000	1% від суми кредиту + 5 грн	30 днів	–

*Джерело: розроблено автором на основі [33].

Відповідно до інформації, наведеної в табл. 3.3. в Україні ринок р2р починає розвиватися. Наявні р2р-платформи пропонують різні умови як для інвесторів, так і для позичальників. Подальший розвиток українського рівноправного кредитування може сприяти більшій доступності кредитних послуг, надаючи інвесторам і позичальникам нові можливості. Однак це також вимагає підтримки високих стандартів безпеки, нормативних вимог і контролю ризиків.

Сучасний кредитний ринок України зазнає активної трансформації під впливом цифрових технологій, що визначають нові вектори розвитку фінансових послуг та змінюють підходи до взаємодії.

Перш за все, цифровізація кредитних установ охоплює впровадження мобільних застосунків, систем інтернет-банкінгу та платформ для онлайн-

кредитування. Це забезпечує доступність фінансових послуг у будь-який час, підвищує швидкість обслуговування та мінімізує адміністративне навантаження.

Другим важливим вектором є інтернет-ідентифікація, що дозволяє клієнтам проходити верифікацію без фізичної присутності. Використання таких систем, як BankID НБУ, значно спрощує процедури отримання кредиту, роблячи їх швидкими, прозорими й безпечними.

Зростає роль штучного інтелекту у процесах аналізу кредитоспроможності, боротьбі з шахрайством та автоматизації рутинних операцій. Впровадження ШІ допомагає фінансовим установам персоналізувати послуги, скоротити терміни розгляду заявок і покращити управління ризиками.

Хмарні обчислення стають базовою інфраструктурною складовою цифрового фінансового середовища. Вони забезпечують гнучкість, масштабованість та підвищений рівень кібербезпеки, що особливо важливо для обробки великих масивів клієнтських даних.

Окремої уваги заслуговує розвиток р2р-кредитування, яке дозволяє уникнути традиційних фінансових посередників і безпосередньо поєднувати позичальників з інвесторами. Саме тому подальше розширення р2р-сервісів має супроводжуватись посиленням нормативного контролю [14].

У сучасних умовах високої невизначеності, конкуренції та економічної нестабільності кредитні ризики залишаються одним із головних викликів для банків. Ефективне управління ними — це не лише частина поточної діяльності, а й стратегічний чинник стабільності та прибутковості установи. В умовах інфляції, військових ризиків і зниження платоспроможності населення банки змушені застосовувати комплекс заходів — від оцінки позичальника до стягнення проблемної заборгованості.

Кредитний ризик — це ймовірність невиконання позичальником зобов'язань за кредитом, що призводить до зменшення ліквідності, доходів і потреби у створенні резервів. Масове зростання проблемних кредитів може

викликати системну банківську кризу, особливо у періоди економічного спаду чи політичної нестабільності.

Ризик має кумулятивний характер: навіть невеликі індивідуальні ризики можуть у сукупності створити значне навантаження на капітал банку. Тому важливо формувати збалансований і диверсифікований кредитний портфель.

Виділяють індивідуальний та портфельний ризики, а також роздрібний, корпоративний, державний і міжбанківський. За джерелами походження вони бувають внутрішніми (пов'язаними з процесом кредитування) та зовнішніми (економічне середовище, законодавчі ризики, форс-мажори).

Основні методи зниження ризиків поділяються на зовнішні — страхування та розподіл ризику (через гарантії, поручительства), і внутрішні — лімітування, забезпечення, диверсифікація, хеджування, моніторинг портфеля та аналіз ринку. Диверсифікація дозволяє розподілити ризики між різними клієнтами, галузями чи валютами, а хеджування — нейтралізувати їх через протилежні фінансові позиції.

Висновки до третього розділу

Інноваційні тенденції на ринку кредитування є не лише інструментом технологічної модернізації, а й стратегічною відповіддю на потреби користувачів у швидкому, зручному та безпечному доступі до фінансових ресурсів. Їхнє подальше впровадження сприятиме підвищенню операційної ефективності, розширенню інклюзії та зміцненню довіри до фінансових установ.

Міжнародний досвід регулювання кредитної діяльності демонструє високу ефективність комплексного підходу, що поєднує законодавчі, фінансові, інформаційні та організаційні механізми. Для України вкрай важливо не лише запозичити окремі елементи цих систем, а й адаптувати їх до вітчизняного контексту – з урахуванням поточної економічної ситуації, рівня розвитку банківської інфраструктури та стану правового регулювання. У цьому контексті особливо перспективним є розвиток електронних платформ оцінки ризику, створення відкритих кредитних реєстрів, посилення ролі регулятора у процесі контролю за якістю активів та впровадження ризик-орієнтованого підходу до управління кредитним портфелем банків.

Ефективне управління кредитними ризиками є ключем до фінансової стійкості банку. У періоди нестабільності воно має базуватися на системному поєднанні зовнішніх і внутрішніх методів — страхування, хеджування, лімітування, створення резервів, диверсифікації та моніторингу портфеля.

ВИСНОВКИ

На основі проведеного комплексного дослідження кредитного ринку України можна зробити узагальнюючі висновки, що відображають основні результати виконання поставлених у роботі завдань і досягнення мети – оцінити сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку кредитного ринку України.

1. Кредитний ринок є специфічною сферою економічних відносин, у межах якої об'єктом операцій виступає тимчасово вільний капітал у грошовій чи натуральній формі. Саме він забезпечує рух позикових ресурсів від суб'єктів, які мають надлишок коштів, до тих, хто відчуває у них потребу, тим самим виконуючи функції перерозподілу капіталу, забезпечення ліквідності та стимулювання економічного зростання.

2. Кредитний ринок України пройшов складну еволюцію від перших кроків у 1990-х роках до сучасного етапу цифровізації та інтеграції у міжнародний фінансовий простір. Зокрема, на початку 2000-х років обсяг кредитування зріс майже втричі, тоді як криза 2008 року призвела до скорочення кредитного портфеля банків. У 2024 році кредитний портфель банків становив 354 млрд грн, що свідчить про його адаптацію до нових економічних умов.

3. Кредитний ринок відіграє ключову роль у розвитку національної економіки, сприяючи інвестиційній активності, розширенню виробництва та зростанню споживчого попиту. Саме через механізми кредитування держава впливає на формування внутрішнього попиту, підтримку підприємництва й фінансування інноваційного розвитку.

4. Основні показники функціонування кредитного портфелю засвідчують структурні проблеми, зокрема високу частку непрацюючих кредитів (NPL). Дані на 01.06.2025 року свідчать про значний обсяг непрацюючих кредитів (NPL) у структурі банківської системи України. Загальний обсяг таких кредитів становить 385,1 млрд грн, що свідчить про серйозну проблему в частині якості

кредитного портфеля. Разом з тим кредитна активність залишається обмеженою, а концентрація ризиків у державному секторі створює додаткові виклики для фінансової стабільності.

5. АТ КБ «ПриватБанк» залишається провідним учасником кредитного ринку. Станом на 2024 рік активи банку перевищили 750 млрд грн. У банку зберігається позитивна динаміка кредитного портфеля та високий рівень довіри клієнтів.

6. Державна політика у сфері розвитку кредитного ринку має багатовекторний характер, поєднуючи монетарні, фіскальні та регуляторні інструменти. Зокрема, політика Національного банку України в умовах воєнного стану спрямована на підтримання ліквідності банківської системи, забезпечення стабільності гривні та фінансування критичних потреб держави.

7. Міжнародний досвід регулювання кредитної діяльності свідчить про ефективність комплексного підходу, який поєднує прозоре законодавче поле, кредитні реєстри та цифрові системи оцінки ризиків. Для України доцільним є впровадження аналогічних механізмів – створення відкритих баз кредитних історій, розширення інструментів сек'юритизації активів та запровадження ризик-орієнтованих методів контролю.

8. Інноваційні технології – такі як BankID НБУ, хмарні сервіси, системи штучного інтелекту у кредитному скорингу – формують нову архітектуру ринку. Впровадження таких технологій забезпечує швидкість, безпечність та прозорість кредитних операцій. Ефективне управління кредитними ризиками є ключовим чинником стабільності банківської системи. Сучасна практика ризик-менеджменту вимагає поєднання зовнішніх та внутрішніх інструментів, що дозволяє мінімізувати втрати від неповернень кредитів і підвищує фінансову стійкість установ.

9. Кредитний ринок України перебуває на етапі структурної трансформації. Його розвиток визначається не лише макроекономічними чинниками, а й якістю регуляторного середовища, рівнем довіри до банківської

системи та швидкістю впровадження інновацій. Незважаючи на виклики воєнного часу, вітчизняний кредитний сектор демонструє адаптивність і потенціал для зростання. Надалі важливо посилити інтеграцію до європейського фінансового простору, удосконалити систему ризик-менеджменту, та забезпечити сталу взаємодію між державою, банківськими інститутами і реальним сектором економіки. Розвиток кредитного ринку є стратегічним пріоритетом економічної політики України, а його ефективне функціонування – запорукою фінансової стабільності, інвестиційного зростання та підвищення добробуту населення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аванесова І., Князьков Є. Процес управління якістю кредитного портфеля банку. Фінансові установи в умовах глобальних дисбалансів : зб. наук. ст. здоб. вищ. освіти ден. та заоч. форм навч., м. Київ. 2023. С. 64–70.
2. АТ «Приватбанк». ОСНОВНІ ЗАСАДИ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ НА ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ. URL: <https://bank.gov.ua/ua/files/hJTwdIrBPNWeMzk> (дата звернення: 01.08.2025)
3. АТ «Приватбанк». Фінансова звітність. PrivatBank. URL: <https://privatbank.ua/about/finansovaja-otchetnost>
4. АТ «Приватбанк». Частка непрацюючих кредитів (NPL) в Україні. URL: <https://bank.gov.ua/ua/stability/npl> (дата звернення: 05.08.2025)
5. Богріновцева Л. М., Заїчко І. В., Федина В. В. Управління кредитним ризиком банку на фінансовому ринку: теоретичний аспект. Цифрова економіка та економічна безпека. 2024. № 2 (11). С. 283–289.
6. Вербовенко І. В., Жарікова О. Б. Управління кредитним портфелем банку. Страховий ринок України: виклики в період дії воєнного стану та перспективи подальшого розвитку : Матеріали Міжнар. науково-практ. круглого столу, м. Київ, 17 листоп. 2022 р. 2022. С. 13–15. 32.
7. Волкова О., Кібенко В. Концептуальні засади управління кредитним портфелем банківської установи. Фінансові інструменти сталого розвитку держави в умовах системної економічної трансформації : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф., м. Хмельницький, 20 черв. 2024 р. С. 103–106.
8. Довженко В. Сус Л. Сус, Ю. Розробки стратегій розвитку системно важливих банків України під впливом чинників зовнішнього середовища . Бізнес Інформ. 2023. №3. С. 115–123.
9. Дроботя Я., Задан А. Управління кредитним портфелем банку в реаліях діджиталізації. Integration of scientific and modern ideas into practice :

materials of the 8th International scientific and practical conference, 15–18 листоп. 2022 р. С. 111–113.

10. Закон України «Про банки і банківську діяльність». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 5-6, ст.30, ред. від 30.07.2025 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text> (дата звернення: 15.09.2025)

11. Закон України «Про кредитні спілки». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2023, №№ 85-86, ст.315, ред. від 07.08.2025 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3254-20#Text> (дата звернення: 20.09.2025)

12. Закон України «Про Національний банк України». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1999, № 29, ст.238, ред. від 28.08.2025 року URL: (дата звернення: 07.09.2025)

13. Конспект лекцій з дисципліни «Банківський менеджмент» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» за освітньо-професійною програмою «Фінанси, банківська справа та страхування» / уклад. С. М. Ганзюк. Кам'янське : ДДТУ, 2022. 120 с

14. Кубах Т.Г., Коломієць П.Ю. Грошово-кредитна політика в умовах фінансової нестабільності: досвід для України Ефективна економіка. 2023. № 11.

15. Король М. М., Співак В.О., Куліковська І.В. Сучасний стан показників української банківської системи. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2023. № 47. С. 41–47.

16. Лапішко, М., Винник, А. Проблеми ринку кредитування України в умовах воєнного стану. Проблеми і перспективи економіки та управління. 2023.

17. ЛАРІОНОВА, К., & ТАНАСІЄНКО, Н. (2023). ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМ РИЗИКОМ БАНКУ. Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences, 322(5), 422-428.

18. Левандівський О., Криховецька З., Кохан І. Сучасні тенденції функціонування банківської системи України. Агросвіт. 2023. № 3–4.
19. Мельник С. І., Шевченко Н. В., Висоцька І. Б. Банківська система : навчальний посібник у схемах і таблицях. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2023. 184 с. ISBN 978-617
20. Міністерство Фінансів України: офіційний сайт. Кількість банків в Україні. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/stat/count/> (дата звернення: 10.07.2025)
21. Міністерство Фінансів України: офіційний сайт. Сумарні активи, пасиви, кредити та резерви українських комерційних банків на 1.06.2025. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/stat/> (дата звернення: 10.08.2025)
22. Нагорний П. Д., Смаль В. В. Вплив структури кредитного портфеля на ефективність кредитної діяльності банку. Трансформаційна економіка. 2024. № 1 (06). С. 43–47.
23. Натуркач Р.П. Мета та інструменти грошово-кредитної політики центральних банків країн-учасниць ЄС та Великої Британії, їх правова основа. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право. 2024. Вип. 82 (1). С. 230-234
24. Національна економіка [Електронний ресурс] : підручник для здобувачів ступеня бакалавра / С. О. Тульчинська, О. О. Кожемяченко, Н. Л. Кузьмінська, М. В. Шашина ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл: 8,82 Мбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2024. – 359 с. – Назва з екрана.
25. Недільська Л. Сус Л. Сус, Ю. Синергія розвитку банківської системи України та бізнесу у воєнний та післявоєнний періоди. Ефективна економіка, 2024, № 6.
26. Оніщенко С., Березовик В., Бабенко-Левада В. Оцінка стратегій управління кредитними ризиками в банках України. Економіка та суспільство. 2025. № 71

27. Павленко Л., Криклій О., Чумак О. Ризики банків України та організаційна система управління ними в умовах воєнного стану. Інвестиції: практика та досвід. 2024. № 5. С. 126–132.

28. Петик Л.О., Млінцова А.О. Аналіз застосування Національним банком України основних інструментів та важелів грошово-кредитної політики. Інфраструктура ринку. 2022. Вип. 68. С. 243-248.

29. Ситник Н.С., Баськова Ю.С. Місце грошово-кредитної політики у забезпеченні фінансової безпеки України. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2022. Вип. 42. С. 130-134.

30. Стащук О., Плоскіна А. Інструменти грошово-кредитної політики України в умовах воєнного стану. Світ фінансів. 2023. Вип. 1. С. 71-82

31. Фінанси : підручник / за ред. О. Я. Стойка. 2-ге вид. перероб. і доп. Житомир : Поліський університет, 2024. 317 с

32. Хома І. Б., Ляшенко А. О., Лук'янський О. Б. Формування системи управління кредитним ризиком у банку в умовах воєнного стану. Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка. 2025. № 22. С. 165–174.

33. Чийпеш, Н., & Поцелуйко, І. (2023). СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ КРЕДИТНОМУ РИНКУ УКРАЇНИ. Економіка та суспільство, (58).

34. Чуб П., Охрименко І. Аналіз показників ефективності кредитного портфеля в кредитному менеджменті банку. Наукові перспективи (Naukovi perspektivi). 2024. № 8(50)

35. Шалигіна І. Кредитний портфель українських банків під час війни: ефективне формування та мінімізація ризиків. Сталий розвиток економіки. 2024. № 2(49). С. 186–194.

36. Шлапак А. В. Потенціал макропруденційної і грошово-кредитної політик в синхронізації фінансових, боргових і бізнес-циклів: канали трансмісії

в управлінні ризиками та ліквідністю. Інвестиції: практика та досвід. 2023. № 10. С. 5-13.

37. Scopus preview. Scopus – Welcome to Scopus. URL: <https://www.scopus.com/pages/home?display=basic#basic>.

ДОДАТКИ

Звіт про фінансовий стан АТ КБ «ПриватБанк» станом на 31 грудня 2024 року

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про фінансовий стан станом за 31 грудня 2024 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	31 грудня 2024	31 грудня 2023
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	151 768	152 282
Кредити та аванси банкам	7	86 589	134 237
Кредити та аванси клієнтам	8	112 761	92 019
Інвестиційні цінні папери в т.ч.:		375 094	271 847
- за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	9	110 699	100 376
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	204 240	171 471
- за амортизованою собівартістю	9	60 155	-
Поточні податкові активи	26	4	4
Інвестиційна нерухомість	10	2 005	2 340
Основні засоби	11	5 173	5 127
Нематеріальні активи, за винятком гудвілу	11	1 972	1 563
Відстрочені податкові активи	26	1 629	1 952
Інвестиції в дочірні підприємства, спільні підприємства та асоційовані підприємства		30	30
Інші фінансові активи	12	13 496	9 493
Інші нефінансові активи	13	9 932	9 094
Непоточні активи або групи вибуття, класифіковані як утримувані для продажу або як утримувані для виплати власникам	14	1 008	20
Загальна сума активів		761 461	680 008
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Кошти клієнтів	15	621 596	555 525
Інші залучені кошти	16	6 199	2 630
Поточні податкові зобов'язання	26	21 553	25 790
Інші фінансові зобов'язання	17	4 072	3 038
Забезпечення, у т.ч.:	18	6 013	5 438
- резерви за кредитними зобов'язаннями та контрактами фінансової гарантії		1 046	1 111
- інше забезпечення		4 967	4 327
Інші нефінансові зобов'язання	19	2 884	2 741
Загальна сума зобов'язань		662 317	595 162
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Статутний капітал	20	206 060	206 060
Емісійний дохід		23	23
Інші резерви	9, 11	2 558	(1 741)
Результат від операцій з акціонером		12 174	12 174
Резерви та інші фонди банку	20	14 847	12 959
Накопичений дефіцит		(136 518)	(144 629)
Загальна сума власного капіталу		99 144	84 846
Загальна сума власного капіталу та зобов'язань		761 461	680 008

Затверджено до виходу в публічне поле 18 березня 2025 року.

Карл Міхаель Вюртнер
Голова Правління

Л. П. Чернишова
Заступник Голови Правління (з питань фінансів)

Л. П. Чапістрок
В. о. Головного бухгалтера

Звіт про прибуток або збиток АТ КБ «ПриватБанк» станом на 31 грудня 2024 року

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"

Окремий звіт про прибуток або збиток за рік, що закінчився 31 грудня 2024 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	2024 рік	2023 рік
Процентні доходи в т.ч.:		77 594	66 238
- процентний дохід, обчислений із застосуванням методу ефективного відсотка	21	72 893	61 614
- інші процентні доходи	21	4 701	4 624
Процентні витрати	21	(10 706)	(6 616)
Чистий процентний дохід		66 888	59 622
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності), визначені згідно з МСФЗ 9	22	(2 072)	(4 588)
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на зменшення корисності		64 816	55 034
Комісійні доходи	23	46 602	41 589
Комісійні витрати	23	(16 834)	(17 150)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою		5 497	10 174
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою		(3 201)	(1 076)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	1 093	1 266
Чистий прибуток (збиток) від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток	9	10 298	4 648
Чистий прибуток (збиток) від операцій з об'єктів інвестиційної нерухомості		41	185
Витрати на виплати працівникам		(12 484)	(10 552)
Амортизаційні витрати	11	(2 731)	(2 175)
Інші адміністративні та операційні витрати в т.ч.:	24	(11 341)	(10 946)
- розформування (витрати на створення) резерву під юридичні ризики	18, 24	(609)	194
- адміністративні та операційні витрати	24	(10 732)	(11 140)
Інші доходи	25	1 619	2 173
Інші прибутки (збитки) - збиток від модифікації фінансових активів		(376)	(407)
Доходи (витрати), які виникають під час першого визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова		1	(1)
Прибуток (збиток), що виникає від притягнення визнання фінансових активів, оцінаних за амортизованою собівартістю		4	4
Прибуток до оподаткування		81 004	72 766
(Витрати на сплату податку) доходи від повернення податку	26	(40 863)	(35 001)
Прибуток за рік		40 141	37 765

Затверджено до випуску та надіслано 18 березня 2025 року.

Карл Мікаель Борнхерт
Голова Правління

Ірина Чернишова
Заступник Голови Правління (з питань фінансів)

Л. П. Чанистрак
В. о. Головного бухгалтера

Звіт про фінансовий стан АТ КБ «ПриватБанк»

станом на 31 грудня 2023 року

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про фінансовий стан станом за 31 грудня 2023 року

	Прим.	31 грудня 2023	31 грудня 2022 (як перераховано)
<i>У мільйонах українських гривень</i>			
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	152 282	94 191
Кредити та аванси банкам	7	134 237	103 837
Кредити та аванси клієнтам	8	92 019	68 084
Інвестиційні цінні папери в т.ч.:		271 847	239 752
- за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	9	100 376	95 716
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	171 471	143 920
- за амортизованою собівартістю	9	-	116
Поточні податкові активи	25	4	9 079
Інвестиційна нерухомість	10	2 340	2 155
Основні засоби	11	5 127	5 228
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	11	1 563	1 389
Відстрочені податкові активи	25	1 952	1 100
Інвестиції в дочірні підприємства, спільні підприємства та асоційовані підприємства		30	30
Інші фінансові активи	12	9 493	6 498
Інші нефінансові активи	13	9 094	9 189
Непоточні активи або групи вибуття, класифіковані як утримувані для продажу або як утримувані для виплати власникам		20	64
Загальна сума активів		680 008	540 596
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Кошти клієнтів	14	555 525	471 970
Інші залучені кошти	15	2 630	128
Поточні податкові зобов'язання	25	25 790	-
Інші фінансові зобов'язання	16	3 038	2 634
Забезпечення у т.ч.:	17	5 438	5 804
- резерви за кредитними зобов'язаннями та контрактами фінансової гарантії		1 111	1 280
- інше забезпечення		4 327	4 524
Інші нефінансові зобов'язання	18	2 741	2 271
Загальна сума зобов'язань		595 162	482 807
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Статутний капітал	19	206 060	206 060
Емісійний дохід		23	23
Інші резерви	9, 11	(1 741)	(15 168)
Результат від операцій з акціонером		12 174	12 174
Резервні та інші фонди банку	19	12 959	11 449
Накопичений дефіцит		(144 629)	(156 749)
Загальна сума власного капіталу		84 846	57 789
Загальна сума власного капіталу та зобов'язань		680 008	540 596

Затверджено до випуску та підписано 15 березня 2024 року.

Г. Бьош
Голова ПравлінняВ. В. Ярошенко
Головний бухгалтер

Звіт про прибуток або збиток АТ КБ «ПриватБанк» станом на 31 грудня 2023 року

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про прибуток або збиток за рік, що закінчився 31 грудня 2023 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	2023 рік	2022 рік
Процентні доходи в т.ч.:		66 238	43 686
- процентний дохід, обчислений із застосуванням методу ефективного відсотка	20	61 614	38 905
- інші процентні доходи	20	4 624	4 781
Процентні витрати	20	(6 616)	(3 768)
Чистий процентний дохід		59 622	39 918
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності), визначені згідно з МСФЗ 9	21	(4 588)	(15 396)
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на зменшення корисності		55 034	24 522
Комісійні доходи	22	41 589	32 945
Комісійні витрати	22	(17 150)	(12 505)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою		10 174	14 655
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки іноземної валюти		(1 076)	(7 760)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	1 266	119
Чистий прибуток (збиток) від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток	9	4 648	2 608
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості		185	267
Витрати на виплати працівникам		(10 552)	(10 096)
Амортизаційні витрати	11	(2 175)	(1 970)
Інші адміністративні та операційні витрати в т.ч.:	23	(10 946)	(10 473)
- розформування (витрати на створення) резерву під юридичні ризики	17, 23	194	(885)
- адміністративні та операційні витрати	23	(11 140)	(9 588)
Інші доходи	24	2 173	2 815
Інші прибутки (збитки) - збиток від модифікації фінансових активів		(407)	(458)
Доходи (витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова		(1)	(1)
Прибуток (збиток), що виникає від припинення визнання фінансових активів, оцінених за амортизованою собівартістю		4	4
Прибуток до оподаткування		72 766	34 672
(Витрати на сплату податку) доходи від повернення податку	25	(35 001)	(4 474)
Прибуток за рік		37 765	30 198

Затверджено до випуску та підписано 15 березня 2024 року.

Г.Бьош
Голова Правління

В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

Звіт про фінансовий стан АТ КБ «ПриватБанк» станом на 31 грудня 2022 року

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про фінансовий стан станом за 31 грудня 2022 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	31 грудня 2022	31 грудня 2021
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	96 380	52 835
Кредити та аванси банкам	7	103 837	26 243
Кредити та аванси клієнтам	8	68 084	88 218
Інвестиційні цінні папери в т.ч.:		238 752	222 277
- за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	9	95 716	93 096
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	143 920	129 074
- за амортизованою собівартістю	9	116	107
Поточні податкові активи	25	9 079	9 978
Відстрочені податкові активи	25	1 100	-
Інвестиції в дочірні підприємства, спільні підприємства та асоційовані підприємства		30	30
Інвестиційна нерухомість	10	2 155	1 989
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	11	1 389	1 288
Осередні засоби	11	5 228	6 074
Інші фінансові активи	12	4 309	2 644
Інші нефінансові активи	13	9 189	8 713
Непоточні активи або групи вибуття, класифіковані як утримувані для продажу або як утримувані для виплати власникам		64	7
Загальна сума активів		540 596	401 296
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Кошти банку		-	3
Кошти клієнтів	14	471 970	325 303
Інші залучені кошти	15	128	-
Відстрочені податкові зобов'язання	25	-	159
Інші фінансові зобов'язання	16	2 634	3 770
Зобов'язання у т.ч.:	17	3 804	3 651
- резерви за кредитними зобов'язаннями та контрактами фінансової гарантії		1 280	373
- інші зобов'язання		4 524	3 278
Інші нефінансові зобов'язання	18	2 271	1 795
Загальна сума зобов'язань		482 807	334 681
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Статутний капітал	19	206 060	208 080
Емісійний дохід	19	23	23
Результат від операцій з акціонером		12 174	12 174
Інші резерви	9, 11	(15 168)	(4 091)
Резерви та інші фонди банку	19	11 449	9 686
Невиконаний дефіцит		(156 749)	(157 247)
Загальна сума власного капіталу		57 789	66 615
Загальна сума власного капіталу та зобов'язань		540 596	401 296

Затверджено до друку та підписано 18 жовтня 2023 року

Г. Бьощ
Голова Правління

Г. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління (з питань фінансів)

В. В. Ярмоленю
Головний бухгалтер

Звіт про прибуток або збиток АТ КБ «ПриватБанк» станом на 31 грудня 2022 року

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про прибуток або збиток за рік, що закінчився 31 грудня 2022 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	2022 рік	2021 рік
Процентні доходи в т.ч.:		43 686	35 854
- процентний дохід, обчислений із застосуванням методу ефективного відсотка	20	38 905	30 870
- інші процентні доходи	20	4 781	4 984
Процентні витрати	20	(3 768)	(6 537)
Чистий процентний дохід		39 918	29 317
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності), визначені згідно з МСФЗ 9	21	(15 396)	(856)
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на зменшення корисності		24 522	28 461
Комісійні доходи	22	32 945	35 057
Комісійні витрати	22	(12 505)	(11 840)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою		14 655	3 226
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки іноземної валюти		(7 790)	1 017
Чистий прибуток (збиток) від операцій з борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	119	32
Чистий прибуток (збиток) від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток	9	2 608	(7 666)
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості		267	(873)
Витрати на виплати працівникам		(10 096)	(8 904)
Амортизаційні витрати	11	(1 970)	(2 183)
Інші адміністративні та операційні витрати в т.ч.:	23	(10 473)	(2 348)
- розформування (витрати на створення) резерву під юридичні ризики	17, 23	(885)	6 464
- адміністративні та операційні витрати	23	(9 588)	(8 812)
Інші доходи	24	2 815	1 286
Інші прибутки (збитки) - збиток від модифікації фінансових активів		(458)	(111)
Доходи (витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова		(1)	(164)
Прибуток (збиток), що виникає від припинення визнання фінансових активів, оцінених за амортизованою собівартістю		4	77
Прибуток до оподаткування		34 672	35 067
(Витрати на сплату податку), доходи від повернення податку	25	(4 474)	(17)
Прибуток за рік		30 198	35 050

Затверджено до випуску та підписано 18 квітня 2023 року.

Г. Бьох
Голова Правління

Г. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління (з питань фінансів)

В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер